Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

SỐ THỨ 656 NGÀY THỨ TƯ 6 AOUT 1919 — NGÀY 11 THÁNG BẢY ANNAM (Kỷ-vị) NĂM THỨ 13

Lục Tỉnh Tân Văn

Directeur Politique — L. MARTY
Adm. Gérant — NGUYỄN-V-CỦA
ADMINISTRATION ET RÉDACTION : Saigon, Rue Catinat, 157. (1er Etage)

GIÁ BÁN : Nam-kỳ, Trung-kỳ và Cao-man
Một năm . . . . . 6$00
Sáu tháng 3 50
Ba tháng 2 00
Mua báo thì kể từ ngày mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng mà phải trả tiền trước.

六省新聞

MỖI TUẦN LỄ RA BA KỲ : NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
Mỗi số bán lẻ . . . . . 0$04
TÉLÉPHONE N° 178 — Adresse telégr. : LUCTINH-SAIGON

GIÁ BÁN : BẮC-KỲ, LÀO, PHÁP VÀ THUỘC ĐỊA.
Một năm . . . . . 7$00
Sáu tháng 4 00
Ba tháng 2 25
On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES ANNONCES, s'adresser à SAIGON : Aux bureaux du journal à HANOI : Aux bureaux du Trung-Bắc-Tân-Văn.
On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance

MỤC LỤC

1. — Cải lương tân chánh.
2. — Âu-châu điện-báo.
3. — Cách bày chế mủ đồng.
4. — Trồng-trái.
5. — Đường lên giá.
6. — Cách trị nhập môn.
7. — Thông báo.
8. — Sư-Phạm Học-Khoa.
9. — Ăn cướp sát nhơn.
10. — Rao đấu giá lãnh.
11. — Tin Đông-dương.
12. — Quan báo
13. — Tự-do diễn-đàn.
14. — Khôi hài.
15. — Thai.
16. — Phùng-kim-Huê.

CẢI-LƯƠNG TÂN-CHÁNH

(La réforme administrative)

Pháp-quốc vì chữ nhơn-quyền công-lý ra binh diệt Đức-tặc, trừ tàn khử bạo cho thiên-hạ rồi dựng nên cuộc thái-bình trong bốn bể. Pháp-quốc muốn cho dân nơi nơi đều xướng âu-ca, nhà nhà thong thả, nhứt là dân trong Thuộc-địa và đất của Pháp-quốc Bảo hộ, nên vẳng tai nghe rằng Chánh-phủ Đông-dương đã cử một bàn hội-phải lo cải-lương việc trị-chánh cho người Annam trong xứ. Trong bàn hội ấy, nếu tiếng phong-lưu chẳng sái, có ông Đốc-phủ Vịnh và ông Đốc-phủ Lượng dự sự.

Theo sự phỏng định của Chánh-phủ, thì sẽ cải phần can dự chức trách của các quan chủ-quận và cai-tổng.

Muốn cho chư khán-quan hiểu rõ sự cải lương nầy, tôi xin giải ra đây khi trước hương đảng của Annam ta là sao.

Trộm nghĩ trong việc trị-chánh, có phần can-dự nào lớn cho bằng phần can-dự của tổng với làng, vì làng ấy là mối đầu, liên-lạc với dân, hễ làng trị thì dân mới an, mà hễ dân an, lẽ cố nhiên, việc nước cũng an như bàn-thạch. Bởi vậy buổi trước, trào nhà Nam để cho làng tự-lập, tự chủ tự-quyền, để cho làng làm cha mẹ dân, dân ấy là con của làng, hễ dân phạm tội trọng thì tổng làng đều liên-lụy. Chẳng cần nói tới tội phản vua, phản quan, phản nước hay là làm loạn ăn-cướp, sát nhơn làm gì, nói một tội ăn-trộm là một tội thường của dân nghèo đói sanh tâm, mà hễ dân làng X. đi trộm của trong làng Y., anh xã X. cũng đà mang họa.

Xét coi, phép nước bó buộc đến thế, sao người không từ gánh vác việc làng, còn dám ra lãnh chức? — Nếu phép nước buộc nặng nề dường ấy, mà người còn dám ra lãnh chức việc làng, là vì, thuở xưa, làng là cha mẹ dân, làng được tự lập, tự-chủ, tự quyền, chớ nếu làng không quyền như đang thời mà phép nước bó buộc chặt chịa như xưa, dầu ai có thể mọc đầu cũng không dám đương ra lãnh chức.

Trước khi luận việc cải lương trị chánh, tôi xin sơ dẫn việc làng xưa, bắt đầu chữ tự-lập, tự-chủ, tự quyền tôi đã nói trên kia mà giải.

CHƯƠNG THỨ I

Tự-lập

Tự-lập là bởi thuở trước, đất hoang hãy còn nhiều, bất luận người bậc nào hễ có thể qui tụ đặng sáu mươi dân sấp lên và có của nuôi dân vỡ đất làm ruộng, thì đặng đến xin quan trên cho phép lập làng. Quan trên phê cho, về chính mình đứng làm đầu mà lập lấy. Bởi làng chẳng phải của quan của vua lập ra, ấy là làng của dân tụ nhau mà lập nên, nên kêu là tự lập.

TỰ CHỦ

Hễ người có thể qui tụ đặng nhiều dân vỡ đất một chỗ rồi, và chính mình đứng ra làm đầu xin phép quan lập làng, thì người ấy làm chủ. Theo thói tục, việc làng chẳng phải một ông chủ mà đặt sao, cũng phải có xã-trưởng hương-thân, hương-hào, trùm, trưởng, cai mà lo việc quan việc dân, sao cũng phải có hương-lễ, hương-nhạc để mà lo tế-tự, thì tự ý ông Chủ chọn người bầu cử lấy. Hễ bầu cử xong, đem trình quan thì quan phê, không hề bẻ-bác, vì hễ tính xong phần trách nhậm thì nhờ, không xong thì chịu lấy. Chẳng những tự-chủ trong việc bầu cử mà thôi, cho đến việc tiền bạc của làng, làng cũng đặng tự-quyền tự-chủ. Ngoài vụ thuế đinh, thuế điền, linh-tráng, xâu, bơi, làng tính xong phần can-dự với quan rồi thôi, sổ công-nho của làng thì làng giữ lấy. Giàu thì nhờ, nghèo thì chịu, quan không giúp đỡ chút nào mà cũng không đặng dòm ngó tới. Bởi vậy, làng giàu thì cất đình tốt, nhà việc tốt, tới kỳ cầu-an chạp-miễu lâm trọng thể, làng nghèo thì đình xấu, nhà việc xấu, tế lễ theo thường, song cũng tự nơi làng quan không bó buộc. Xét coi có phải là việc làng, làng tự chủ chăng ru?

Tự quyền

Cho đến việc trị dân trong làng cũng đặng tự quyền, vì phần can dự của làng lớn lắm.

Tự quyền làng định thể lệ sao an dân, thì định lấy, quan không biết tới. Cho nên trong làng thường những lệ điểm mục, đi tuần, đi canh, đi xâu, đi bơi rất nên nghiêm chỉnh. Chiều thì điểm mục, ấp nào theo ấp nấy, dân có đi đâu thì phải thưa, về thì phải trình, bằng chẳng điểm mục thiếu mặt, thì có tội. Tội ấy làng định hoặc trăng cùm đòn bọng; làm như vậy dân có ai mà chẳng kiêng; còn những vụ bất hòa của dân thì làng phân xử. Bởi vậy dân ở trong làng, có tên nào mà làng chẳng biết mặt, chẳng rõ gia thế, tánh hạnh, có tên dân nào mà qua làng, chẳng tuân phép làng, vì chục lòng đều ở trong tay làng, như con mà còn ở dưới quyền cha, nếu cường ngạnh làng đóng gông đãi nạp. Cho đến dân ngụ cũng vậy, muốn ngụ phải xin phép làng, tánh hạnh tốt thì ở an, bằng xấu thì làng đuổi, hoặc dãi nạp tới tòng hành phạt. Ấy có phải làng tự quyền chăng? Vậy mà bao giờ thấy một tên dân tới quan mà kiện làng, bao giờ thấy làng tới quan mà kiện tổng.

Kỳ sau tôi sẽ giải vì làm sao mà việc trị chánh như vậy không được an mà phải cải lương lại.

(Còn nữa)

LÊ-THĂNG.

ÂU-CHÂU ĐIỆN BÁO

(HAVAS)

Paris, le 31 Juillet 1919.

Thân-sĩ Abel

Thân-sĩ **Abel**, đương phong làm quan Toàn-quyền đất Algérie.

Bãi thuế đường

Hội Thượng-bộ tạm bãi thuế thương-chánh hai mươi quan tiền cho đường ngoại quốc vận nhập nước Pháp.

Pháp-quốc với Đức-quốc

Đang giao thông thơ tín của Pháp với Đức từ đây thông lại như thường.

Phần can-dự về đám giặc

Thượng-viện Đức-quốc mới định lập Tam-pháp công-đồng định phân phần can-dự về đám giặc Âu-châu.

Trong nước Autriche

Lục-bộ nước Autriche đã từ chức.

Paris, le 1er Août 1919.

Tăng lương võ-biền

Thượng-nghị-Viện cử định tăng lương bổng cho bên võ-biền.

Đề huyền

Ông **Renner**, diệt lời đồn huyền nói Lục-bộ nước Autriche từ chức.

Dân-quốc lập bộ

Hội Dân-quốc nước A-lê-măn lập bộ xong rồi.

Dân-công thành Bâle phế việc

Dân-công thành Bâle là một thành thương-mãi lớn của nước Suisse, nằm dựa sông Rhin, đồng lòng phế việc, đánh với lính tuần cảnh nhiều trận, bốn người bị vít.

Bàn-hội A-lê-Măn tới Versailles

Bàn-hội A-lê-măn lo việc bồi bổ kỹ-nghệ lại đã đến thành Versailles.

Vô tuyến điện Lyon

Ngày 2 Août 1919.

Cương-giới nước Bulgarie và Grèce

Hội Công-đồng sẽ đi xem xét vụ cương-giới nước Bulgarie và nước Grèce, Ông Tardieu là quan Thẩm phán nước Pháp luận cho nước Grèce có lý hơn nước Bulgarie, song chưa có lời giải quyết.

Vụ bất hòa của nước Pologne và Tchèque

Bàn hội-phải của hai nước Pologne và Tchèque hội điền tại Cracovie đang giải sự bất hòa về vụ dân *Tyschieu* mà giải không rồi, nên đã để quyền về nước, vì nước Pologne thì muốn cử người trung-lập do hội Ba-luận coi dân muốn theo nước nào, còn nước Tchèque thì không

XA-BÔNG MẠT-XÁY
Tốt nhứt cả Đông dương
Hiệu
LA LICORNE
Con ngựa một sừng
HAO-VINH Công-ty
(HÃNG ANNAM)
146 bis Rue Lefèvre, Saigon
AGENT EXCLUSIF

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường (scan từ microfilm của Đại Học Cornell)

chịu vậy. bảo cứ do sử dẫn ra mà xét coi từ xưa đất ấy thuộc về nước nào thì nước nấy lấy.

Ông Bá Makino hồi quốc

Ông tước Bá Makino là Phái-viên Nhựt-bổn sai qua dự hội Hòa-bình đã từ thành Paris bữa thứ năm hồi Nhựt-bổn quốc.

Vãng dân

Điện tín thành Washington báo rằng ông Wilson là Giám-quốc Huê-kỳ sẽ đi vãng dân ba mươi ngày đặng diễn-thuyết cho khắp cả dân trong nước. Tính trước trong ba mươi ngày ấy ngài sẽ diễn-thuyết hai mươi lăm bài.

Nước Ăng-lê

Tờ hòa với A-lơ-măn và tờ hòa-ước với Pháp, nước Ăng-lê đăng truyền cho dân trong nước biết mà cầm để làm luật phép, vì cả hai tờ đã có châu-phê của vua Ăng-lê.

Vụ ông Caillaux

Quan Chánh Chưởng-lý xin dải vụ ông Caillaux qua tam-pháp công-đồng phân-xử.

Đường xe dưới biển

Quan Thượng-thơ Công-bộ có tư chỉ cho hội-bộ mà tỏ kế phải làm sao làm sao mà khởi công làm đàng xe lửa dưới biển Manche.

Cách bày chế mủ dông

(*Comment on obtient le vaccin*)

Cách chừng hai ba mươi năm nay, người ta hãy còn dùng mủ mấy người trồng trái mà trồng cho người khác. Làm như vầy: trong con nít trồng trái đặng một tuần lễ, nghĩa là lúc mục trái cương ra làm mủ, lựa đứa nào mạnh giỏi, không có bịnh chi phải lây cho người khác, rồi nạo mủ, trộn với một món thuốc gọi là: «Glycérine» mà đem trồng cho con nít khác. Ấy gọi là trả trái. Làm như vậy lây làm bất tiện. Vì mủ ấy không có đủ mà trồng cho thiên hạ nhiều. Lại có một hai khi lấy lầm mủ của đứa đau bịnh phải lây (Ví dụ: bịnh tiêm la) mà trồng cho người khác; dông độc nhập vào thân mình rất hiểm nghèo. Nên từ hai mươi năm nay, người ta dùng mủ dông của thú vật. Thường người ta dùng trâu con hay là bò con mà deo dông trái. Trước hết phải cạo lông bụng cho sạch, rửa, rồi trồng trái nơi ấy. Trồng chừng 9,10 hàng. chừng một tuần lễ thì trái dương lên, nạo mủ, và trộn với một món thuốc « Glycérine ». Lược cặn xong rồi, vô ống nhỏ, để chừng 15 ngày thì dùng được. Phải để mấy chỗ mát, vì để chỗ nóng nảy thì hai ba bữa hư mủ dông.

Sau sẽ nói về sự trồng trái

Trồng-trái

Trồng trái là gì? Trồng trái là sang một bịnh nhẹ gọi là « Vaccine » cho người ta đặng tránh một bịnh nặng gọi là bịnh đậu. Bịnh « Vaccine » là bịnh trâu bò. Thứ ấy hễ bị bịnh đó thì có vài mục như mục ghẻ mọc tại nơi vú. Bịnh nầy hay lây cho người chăn bò. Mà hễ bị nó thì trốn tránh bịnh đậu đặng chín mười năm.

Làm sao mà sang bịnh đó cho người ta được? Dể lắm. Lấy mủ mấy mục cương lên để chỗ nào mà da có trầy một chút thì vài bữa thấy nó lên như mục ghẻ vậy.

Mấy người nào trồng trái dương tốt, thì chắc tránh khỏi bịnh đậu đặng chừng tám hay là mười năm. Muốn tránh trốn bịnh hiểm nghèo ấy luôn luôn, thì bảy tám năm trồng lại một lần.

Con nít mới sinh ra, đặng một tuần lễ trồng trái không có đều gì mà hại cho nó. Nếu trồng không mọc thì phải trồng lại cho tới chừng nào mọc, thì thôi.

Con nít trồng trái, thì phải để mủ khô tự nhiên, chẳng nên chuối cùng phơi nắng.

Để tự nhiên trái mọc, không cần gì phải ăn cơm nếp hay là thịt gà.

Mấy người nào có trồng trái mọc tốt, nếu hai ba năm sau trồng lại không dương, ấy là mọc trái trước còn lậm trong mình, chớ không phải là đồng dùng lần sau xấu.

Đầu năm 1918, bịnh đậu làm cho thiên hạ chết nhiều lắm, chẳng những là con nít thuở nhỏ lớn không có trồng trái lần nào, mà có nhiều ông già bà cả phải bỏ mình vì trồng trái có một lần mà thôi trong thuở nhỏ và từ đó về sau không có trồng nữa.

(Sau sẽ tiếp theo).

Đường lên giá

Tệ bởi mình không đọc

Hồm rày đồng-bang, phần nhiều người có học, là lời rằng Cà-phê lên giá, một chung-cái bán ba chiên, đã mất hơn một chiêm lại chung-cái ấy đựng bằng nửa tách Nhựt-bổn, Si-noa dùng bán khi trước.

Ấy là lời trách của bực có học. Còn bực thiểu học, nhứt là tay buôn gánh, bán quán hằng thang chẳng biết sao mà đường thình lình lên giá.

Vậy thì cà-phê lên giá hay là đường lên giá. — Tôi xin giải quyết.

Cà-phê thật có lên giá chút đỉnh, song chẳng đủ cho Si-noa bán lên, vì một cân kí-lô cà-phê, dầu lên giá bao nhiêu, tiệm cũng không mất lợi, vì có chỉ lợi cho bằng bán cà-phê, bất quá có lên đôi ba cắt thì Si-noa bớt một phần lời mà thôi chớ. Mà Si-noa dễ chịu mất bớt lời cho mà coi. Hễ cà-phê lên chừng nào, người ta lọc dợt chừng nầy, khó gì, không thì cũng rang đậu pha trộn vô, cần gì phải bắt giá lên làm gì cho mất bớt người uống. Trừ ra món nào không thể chế được pha được mà bắt giá thì Si-noa mới chịu bán lên giá cho chớ. Như đường đó vậy, không thể pha trộn cho mất bớt mùi ngọt đặng, cực chẳng đã phải lên theo.

Ấy vậy đường lên giá, chẳng phải tại ca-phê lên giá.

Phải.. . đường lên giá, quả thật đường lên giá, chẳng sai, nhưng bởi tại đồng-bang không hay nhín ngày giờ đọc báo, hoặc đọc Âu-châu điện-báo, nên đồng bang không thấy, bỏ hết những đều luận chuyện trong cơ thời; mà hễ bạn có học bỏ qua, không thấy thì ai giải giùm cho bạn không học biết đặng?

Đồng-bang nhớ rằng ngoài bốn năm chinh chiến, Pháp-quốc tốn đường cho quân sĩ biết bao, kể lấy một món đường, kể bao nhiêu cho đủ. Vậy mà vì việc binh, Pháp-quốc cấm đường ngoại bang chở vào. Thế thì ngoài bốn năm, tài gì đường trong nước Pháp còn đủ dụng. Tự nhiên phải hết chớ. Cớ ấy nên trong cơn khói lửa, đường trong nước Pháp cao giá bội phần, giá mắc chẳng kể gì, ngặt có một đều bao nhiêu cũng giành cho việc binh, bá-tánh không có mà dùng đủ,

Bởi vậy khi an giặc rồi, Thượng-nghị-Viện mau bãi chỉ định cấm đường nhập cảng, để cho các nước chở đường tới bán cho dân dùng; vậy mà còn e bị thuế, người không chở tới, Thượng-nghị-Viện — theo Âu-Châu điện ngày 31 juillet qua tới đây ngày 2 Août — muốn gấp có đường, phải tạm bãi thuế thương-chánh hai chục-quan cho đường ngoại bang chở tới.

Đường ấy, xứ nào lại không chở đường vào Pháp-quốc mà bán? Đông-Dương ta đây cũng vậy chớ, mấy tay vận-du-đích cũng lo mua đường chở ra mà thủ lợi vậy, nên đường mới bắt giá lên, đồng-bang phải biết giá đường còn lên hoài, có tiền nên mua trữ.

Nếu đồng-bang năng đọc báo cùng là Âu-Châu điện-báo thì đồng-bang đã biết mà dè trước rồi, có đâu ngồi chờ nước đến.

Vậy đồng-bang từ đây nhín nhút ngày giờ mà đọc báo, đọc Âu-Châu điện báo, nhứt là bạn có học và tay buôn bán trong xứ, đọc trước là mình rõ tin qua lại mỗi ngày, thời cuộc đổi dời bao nả, sau là giải giùm cho bạn không học hiểu chút cơ thời, kẻo mà, thấy vậy cũng thương, nghe vậy hay vậy, nào rõ đâu trời đâu bể.

Lấy mở lòng thương và lo giùm cho bạn mình phần nhiều còn quê dốt!

MỘNG-HUÊ-LẦU

Cách-trí nhập-môn

CHƯƠNG THỨ NHỨT

Động-vật nhập-môn loại

Trước hết ta luận tánh của loài động-vật (êtres animés) là những vật có sự sống ở trong trời đất.

Ta phải chia loại động-vật ra làm hai chi:

1° — Loại có sự sống mà biết nghe là Động-thính-vật (cầm thú).

2° — Loại vật có sự sống mà không biết nghe là Trực-vật (thảo mộc).

Sao mà gọi rằng Động-thính-vật? — Là vì nó có sanh, có lớn, có vận-động, có nghe, có biết, có sống, có chết.

Chớ Trực-vật tuy có sanh, có lớn, có sống, có chết, nhưng mà sanh đâu rồi ở đó, chết đó, chẳng hề dời đổi chi hết, dầu búa đốn, rìu đẽo cũng chẳng hay biết.

Còn loài kim thạch thì kêu là ngoạn-vật là vì chẳng những là không hay biết mà lại có sanh mà không có chết, ở đâu thì cứ ở đó, nếu muốn dời mà không nhờ tay người lay động thì không dời đổi được, nên kêu là ngoạn-vật, nghĩa là: vật gốc (inerte).

Những đều mới nói trên đây khán-quan chán biết lại hiểu rằng loài Động-vật lớn nhỏ khác hình, thấp cao khác trạng, như vật lớn là cá kình-ngư, còn nhỏ là ruồi mòng, loài cao là voi, lạc-đà, còn loài thấp là ốc, nhện, vân vân. Mấy vật ấy cũng đều là động-vật mà hình tượng khác nhau.

Song những vật nói đó chẳng phải là vật vô dụng cho khán-quan, chắc là chư công cũng vui lòng mà xem đó. Chớ nói rằng vật vô ích mà không nghĩ đến, vậy chớ xem cho biết mà lại hại gì sao?

Vả lại chư công cũng rõ loại người với loại động-vật có tạng-phủ giống nhau như bên hông sườn máy động thì có trái-tim (tâm), còn khi hô hấp thì nhờ cái phổi (phế), vận động cho tiêu hóa đồ ăn, thì có cái bao-tử (vị), dùng con mắt mà thấy, dùng lỗ tai mà nghe, mấy món ấy thì loài động-vật cũng đều có như mình, nên khi nào làm thịt con thú vật thì ta đều thấy nó có đủ tạng-phủ như ta vậy.

Song muốn giải cho rõ lý, cho có thứ lớp chẳng phải là việc dễ, ắt trước phải biết động vật-loại cho sát lý rồi sau phải biết vật nào, sánh vật nầy với vật kia, như được vậy mới gọi rằng người cách-vật.

(Sau tiếp):

VIỆC MỚI TRONG NƯỚC

(*Nouvelles du pays*)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA

Giá bạc kho nhà-nước . . 6 f. 80

Giá lúa, tạ 68 kil. chở tới nhà máy Chợ-lớn (bao trả lại): 5$15 tới 5$25

NAM-KỲ

(*Cochinchine*)

Sài-gòn

Không biết mất hồi nào

M. L. Onic thế hành cho M. de Mari Bào-tế-sư ở đàng Catinat 119. có đi thưa bót, song chẳng biết kiện ai, rằng bị cắp thuốc giá 605 f. 45, mà thuốc mất đó, nhiều vị thuốc độc rất mạnh, như là Laudanum, Sulfate de zinc, Teinture d'aconit, Cyanure de mercure. Hỏi mất hồi nào và mất tại đâu, M. L. Onic nói rằng hoặc mất tại Saigon, hoặc mất dọc đàng Saigon-Thudâumột, vì thuốc ấy giao cho thuyền số 38 chở đi, hoặc tới Thudâumột rồi bữa 21, 22 juillet mà mất.

Mười kí-lô thịt

Thịt ương, hoặc thịt heo bịnh, heo chết, Chệc ít hay bỏ. Bán chợ sợ thầy thuốc bắt thì bưng đi bán dạo. Nên Chệc đi bán thịt dạo hễ thấy lính tuần, nhứt là lính contrôle (tuần kiểm) thì quăng gió ném cân chạy mất. Đây, mới có một chú chạy bỏ mười kí-lô thịt gần ương, một cái cân với hai cắt chín bạc.— Lượm đem về bót.

Quyết dứt dây tình

Minh là lính-kín, hay bắt cờ bạc mà vợ cứ cờ bạc tháng lương nào thua hết tháng lương nấy mới biết nói sao? Không lý làm đồ bể ra cho mang đều bất nghĩa. Chi bằng làm kế tự tử cho vợ sợ mà chừa chăng? Bèn — ấy là chú lính-kín Lê-Huê — nít rượu ba mang, về nhà ở đàng Colonel Grimaud, trước mặt vợ, lấy dây thắt cổ.

Dây tình thắt sao cho nghẹt!

Khuôn-Dẫn đả Tô-Văn

Tối bữa 31 juillet, chẳng biết rạp hát Chợ-Hộ đàng Paul-Bert phải hát lúc Đường-thế-Dân sa lầy hay không mà tên Chà với tên Đều mạch-lô lên sân-khấu đứng coi, thấy không ai cứu ông Đường, nổi nóng muốn ra tay cứ vỏ.

Hỏi lại không phải Đường sa lầy, không phải Cáp-tô-Văn, mà cũng không phải Triệu-khuôn-Dẫn. Ấy là hai chú lính đêm ấy vui chơi, có hơi quá chén, một thí, nên vào coi hát không trả tiền, lại lên sân-khấu muốn thoi kép hát.

Tên Nguyễn-v-Tiêng kép hát, chẳng biết nghĩ lúc người say cũng như mình say, ở trong buồng chạy ra xô nhào hai chú lính, làm cho cả hai đều té trên đám người ngồi coi dưới.

Quan đã có cật vấn rồi và dải nội vụ lên phòng quan Biện-lý.

Cholon

Tên bán Tộ bị bắt

Pham-v-Thân là tên bán tộ ở đàng Marins, vì có trát quan Bồi-thẩm sức bắt, nên lúc Thân đang thách giá cao thấp, lính lại mời đi hầu quan Bồi-thẩm.

Thả chết an thân

Mới có hai mươi bảy tuổi mà bị nghiệt chứng nằm nhà thương Quảng-đông hơn một năm không lành, Lý-My, Á-xẩm, bữa 1er août nổi cơn, bèn mượn dây bạc mạng.

Con gái Chệc đứa nào lại không đuôi

Khương-Thanh nhà ở đàng U-Long số 47, có rằng đứa con gái nhà ba tuổi tên là [illegible] mất biệt. Hỏi hồi nào? — Khi [illegible] août lối 9 giờ, Hỏi đứa nhỏ ra làm sao? — Khi nói nó bận quần áo vải sọc xanh, trên đầu có thắc một cái đuôi ngay mà vắng-vắng.

Mến Nam-kỳ

Vì Nam-kỳ dễ làm ăn, đất củ đãi người mới, nên Khách-trú qua đặng rồi ít muốn về, nếu chưa có sức mua tỉnh Quảng đông nổi. Có nghèo ở Nam-kỳ đi bán màn-còn-bẻn cũng sướng thân. Bởi vậy tên Lý-Long không có bài chỉ, bị bắt đuổi về Tàu. Lúc tàu chạy, anh ta không đành bỏ Nam-kỳ, mới nhảy sông trở lại. Lính nhìn mặt được, bắt lại nữa.

Xin biên lai khác

Tống-Liên, Chệc Hainam, tài-phú tiệm Dũ-Phong ở Cái-Bè đi Chợlớn; chẳng biết làm rớt hay là bị điếm móc, mà mất cái ..y da có mười đồng bạc với một cái biên-lai 1.000 $ 00 của tên Lương-Vinh làm.

Tuổi cũng đã vừa

Cao-thị-En tần khạo chài Phước-Thạnh-Long đậu tại Lò-Gốm cớ rằng con tớ gái tên là Ba-Khanh 20 tuổi cắp quần áo và đồ đạt giá đáng 9 $ 00 mà lén bước.

Cũng đã quá cập-kê

Tô-thị-Nhan bán vải ở đường Tổng-Đốc-Phương cớ rằng con tớ gái Bùi-thị-Tư 17 tuổi, bữa 3 août, đi không có lại.

Con nầy trên hai chín

Lê-thị-Thanh bán cải ở đàng mé sông gần đề-bô xe lửa cớ rằng con tớ gái, cũng là tớ gái, Lê-thị-Thới 19 tuổi, bữa 30 juillet thình không biến hóa. — Đố ai biết ba đứa nầy đi đâu?

Thudaumot

Ai bưng

Cậu nào mà đêm mồng 3 rạng mặt mồng 4 Annam vô nhà của bác Hương-tuần Nghĩa ở làng Thanh-tri; lén mà bưng nửa giạ gạo trắng vậy? Đây chắc là quân-tử rình sáng đêm mệt; tính không xong bưng gạo về nấu cháo ăn cho khỏe chớ gì.

Thôi lúc này đói khát có mất gạo cũng đừng phiền. — Mô phật cho nó.

T.Q.H.

Bãi-xàu

Không biết sống là vui

Tại Chợ-cũ Bãi-xàu có tên Triều-châu làm công với tên Phước-kiến Tính đi chở củi, thọ bịnh. Thuốc thang cũng nhiều, song bịnh không thuyên giảm; càng ngày càng trầm trệ thêm. Đã vậy mà bà con không có, thê tử cũng không. buồn, rầu, chẳng còn biết sống là vui, bữa 26 tháng sáu Annam nhằm lối 23 juillet, ngừa lúc chệc Tính lên bờ, bèn mượn dao oan nghiệt.

Cắt cổ rồi trùm mền lại mà giấu. Chừng chệc Tính xuống ghe muốn hỏi thăm cạn bịnh, dở mền ra thấy máu thất kinh, chạy đi cáo báo. Phú-lích chạy tới liền dạy chở ra bót; ông Cò thấy quá rồi lật đật biểu chở ngay ra nhà-thương. Ra tới nơi quan thầy ra sức cứu cấp. May chỗ cắt ấy va rít thuốc, nên tuy nặng mặc dầu mà thế cũng không sao vì nó còn nói được. Bởi vậy khi quan hỏi thì nó nói nó tự-vận chẳng phải ai giết bỏ gì. Chẳng dè, số tận khiến hư, mãng giờ quan thầy về, nó thò tay mà bứt chỗ may ấy làm cho rách thêm hơn khi cũ, máu chảy đầm đề; thầy điều-dưỡng hay chạy báo với quan thầy, quan thầy vừa tới, thì hồn chệc Triều-châu đã qui dị lộ.

Thương thay!
Trần-vĩnh-Sanh.

SƯ-PHẠM HỌC-KHOA

Mười mấy năm dư, Nam-kỳ đã lập ra nhiều hiệu báo, mỗi hiệu chuyên mỗi tôn chỉ khác nhau, song chưa hề có hiệu nào chuyên về khoa-học.

Vã lại lo mở mang nông-thương kị-nghệ, mà không lo mở mang đàng học-vấn cho đàng hậu tấn, thì có khác nào người biết mưa dột ướt-át mà không lo lợp nhà, biết sợ chết khát mà không lo đào giếng chăng?

Nay may có báo **Sư-phạm-học-Khoa** của nhà in-Union xuất bảo. Thật là hiệu đại ích cho khoa học Nam-kỳ và Trung-kỳ lắm đó, vì, chẳng những hàng, thượng-lưu thức giả đồng kĩnh phục ý-kiến, cho Sư-phạm Học-khoa là một hiệu báo quí trọng hơn hết trong xứ mà thôi, cho đến Chánh-phủ và Nam-kỳ Học-chánh cũng đều công nhận.

Phàm cha mẹ thương con, muốn cho con nên thân, mà chẳng lo cho con ăn học, há gọi mình thương con? Vậy nhà có con, chớ nên bỏ qua Sư-phạm Học-khoa nầy rất uổng. Hãy ráng mà mua cho con học.

Báo Sư-Phạm Học-Khoa, kỳ nhập-trường tới đây, nghĩa là đầu tháng Septembre năm nay, thì xuất bản.

Mỗi tuần lễ ra một xấp, trong xấp đấy chia ra làm bốn phần:

1° Một **phần-tạp chí** có đủ bài vỡ theo cách dạy, có đũ điều chỉ dẫn cách dạy trẻ cho thầy, lại cũng có nhiều bài vở khác giúp cho thầy các trường sơ đẳng để dạy yà có đủ điều quan báo về phần chức việc các trường sơ đẳng trong xứ và về việc vận động trong qui ti.

2° — Một **Phần-thầy** có đủ, theo từ lớp Đồng-ấu, Dự-bị và Sơ học, những điều chỉ-dẫn chắc chắn, cho thầy Giáo cùng là trò giám, cách dạy theo bài vở phóng ra trong mấy xấp kế theo đó riêng cho phần học trò,

3° — Một lớp Đồng-ấu (Phần học-trò).

4° — Một lớp Dự-bị (Phần học-trò).

5° — Một lớp Sơ-học (Phần học-trò).

Ba lớp này có bài vở phóng sẵn, dạy đủ các món định theo chương-trình đã định trong luật giáo-dục.

Thoảng lại báo Sư-Phạm Học-Khoa là một tờ báo, tay ông **Diệp-văn-Cương**, là Ngự-tiền thông-sự Hàn-lâm-viện, trực-học-sĩ Giáo-sư trường Bổn-quốc soạn ra, để cho người Nam-kỳ dùng, đã chịu cho Học-chánh đường **Nam-kỳ kiểm-duyệt và công-nhận. Thật sự lợi ích của tờ Sư-Phạm** Học-Kkoa rất nên to tat.

Trước hết, Sư-Phạm Học-Khoa chọn ròng những danh-văn, nên cái tôn chỉ Sư-Phạm Học Khoa chỉ lấy sự truyền bố theo phép Langsa làm đầu.

Sau là, dùng để bổ khuyết cho các trò-giám cũng là thầy Giáo làng không có học phép giáo-dục nơi trường Sư-Phạm. Nương lấy Sư-Phạm Học-Khoa, Annam người nào có trí, có bằng-cấp Sơ-học, cứ do theo cách chỉ dẫn trong Phần-thầy thì dạy dỗ ắt đặng công hiệu chẳng sai.

Sau nữa, Sư-Phạm Học-Khoa hiệp cách giáo dục trong các trường Sơ-đẳng lại cho in khuôn, in rập với nhau, chẳng trường nào dạy khác hơn trường nào. Mà hễ hiệp cách giáo-dục trong xứ in như một, thì đó mới thật dạy y chương-trình trong phép giáo dục chung đã định năm 1918.

Ấy đó, sự lợi ích đang đầu chừng lối tờ Sư Phạm Học-Khoa xuất bản là đó.

Ngoài các cớ chỉ ra trên đây, hãy còn cớ chắc-chắn khác nữa, chứng quả báo Sư-Phạm Học-Khoa là một hiệu báo đại ích hơn hết cho nhà ta. Là khi mới sắp bày, quan Toàn-quyền **Albert Sarraut** đã đành công-nhận lấy mà làm chủ-trương; ngài tính rằng theo cơ thời nầy là cơ thời đang lo chỉnh đốn phép học-vấn cho xã-hội ngài chắc không có phương châm nào mà nâng đỡ phép giáo-dục cho phần khỏi bằng Sư-Phạm Học-Khoa.

Dường ấy, nhà có con, có nên mua Sư Phạm Học-Khoa cho con học chăng?

Nên lắm, nên lắm! Nên mua Sư-Phạm Học-Khoa cho con học lắm. Chẳng tốn kém gì bao nhiêu; mua bài vở cho con tập rèn mới trúng lẽ: Cha mẹ thương con không chỗ đề.

Giá bán và cách bán

Giá **Sư-Phạm Học Khoa** trọn số định bán mười hai đồng bạc (12 $ 00) một năm, trả tiền trước.

Còn những xấp rời, phụ cho những lớp **Đồng-ấu**, **Dự-bị** và **Sơ-học**, thì bán riêng cho học-trò, theo lớp học, giá mỗi xấp hai đồng (2$00 và cũng phải trả tiền trước.

Cách gởi những xấp phụ riêng cho, phần học-trò, mỗi tuần, cũng in như cách gởi báo **Sư Phạm Học-Khoa** vậy, là cứ theo lời dặn của người mua mà gởi; thế thì học-trò học một trường với nhau nình dặn gởi chung một bó cho Thầy-giáo, rồi Thầy-giáo phát lại cho. Làm như vậy đã tránh khỏi sự sơ-thất dọc đàng và khỏi trể nải, mà lại khỏi tốn tiền gởi nhiều.

Chỗ nên ghi nhớ. — Nhận mua lấy báo Sư-Phạm Học-Khoa và các trương phụ, thì dễ mà thấy biết rằng quanh năm, học-trò sơ-đẳng, bất luận lớp nào, chỉ dùng có một cuốn sách học mà thôi, vì trong cuốn sách đó có đủ hết các môn học theo chương-trình. Đã đặng tiện lại **còn đặng lợi**: là khỏi tốn tiền mua nhiều sách-vở như buổi trước.

Ấy vậy, Annam, người mà có chí muốn giúp cho sự giáo-dục thạnh hành, xin hãy khuyên giảng thân-bằng cố-hữu và xui dục dùm người mua báo.

Bổn-báo có chuẩn năm phân huê-hồng (5%) cho các Thầy-giáo cùng viên quan chức sắc nào có công rủ quến người mua báo thâu tiền gởi đến cho Bổn báo; nghĩa là được hưởng trong số tiền mua báo thâu gởi đến, một đồng bạc, năm chiêm.

Bổn-báo cũng có rộng để cho người ở Saigon và Chợ-lớn muốn mua Sư-Phạm Học-Khoa trọn số mà không thể trả tất một lần, đặng phép trả góp như vầy:

Trả trước hai đồng (2$00) rồi từ đấy sấp về sau, mỗi tháng góp một đồng cho đến tất.

Muốn mua, xin hãy gởi ngay cho

M Nguyễn văn-Của
Quản-lý Sư-Phạm Học-Khoa,
157 — Rue Catinat 157 — Saigon,

Trước ngày 15 tháng Août tới đây, vì trễ thì không có chỗ mua được.

Ăn cướp sát nhơn

Mới đây, tên Tống-văn-Lỏi, niên canh 46, và vợ và chồng chèo thuyền đưa người vợ ông Hương-quản vốn người ở kinh Huyện-phát đi Sóc-trăng. Lúc thuyền vừa tới rạch xà-mách, một đảng ăn cướp ước chừng sáu tên, chận đàng mà đánh, Bữa ấy, nhầm 24 tháng 6 Annam, lối năm giờ sáng, độ nhằm bửa 21, 22 Juillet. Ăn cướp, đứa cầm dao đứa cầm cây, khi nhảy qua thuyền, áp đánh tên Lỏi nhào xuống rạch. Tên Lỏi gượng lội lại đeo be ghe, dường muốn leo trở lên, ăn cướp bèn xách dao chém Lỏi bể mặt và nhiều vít nặng nề cho đến đổi Lỏi chịu không nổi, cầm không đậu, buông tay theo giòng nước máu.

Bọn ăn cướp áp vô muồi, khuân hết tài vật và đánh thiếm Hương-quản mà hỏi của. Rốt việc lấy của thiếm Hương-quản tám chục đồng, của vợ chồng tên Lỏi hai mươi sáu đồng và bắt hết hai con heo với áo quần là khác, rồi bườm.

Hai người đờn bà — ấy là lẽ thường — đợi bọn ăn cướp đi xa rồi mới dám la làng. làng nghe la nổi mõ, rồi cũng đợi ăn cướp đi xa cho thiệt xa mới tựu lại tiếp. Vớt tử thi lên, rồi lấy khai báo dãi hết nội vụ lên quan Biện-lý Sóc-trăng.

Quan thầy thuốc khán thây tên Lỏi rồi cho chôn, còn quan Biện-lý thì sức cho Tổng làng tìm bắt đảng ăn cướp ấy.

Chưa biết Tổng với làng có ráng sức tầm bắt chăng, chớ xem thế dầu có ráng sức cũng khó mà bắt đặng, vì đó là ổ ăn cướp, xưa nay chận ghe cướp của cũng thường. Làng Tổng không làm chi đặng.

Rao đấu giá lảnh

Chỗ nơi và ngày giờ chót thâu giá chịu

Tại phòng nhì phủ Thống-Đốc Nam-kỳ thâu đến ngày 8 Août chín giờ

Đờ lảnh chịu

Chịu những vải khăn và đồ bận quần áo nút kim, chỉ, kim gâm vân vân, cho nhà-thương Choquan, dùng đủ.

Phòng đề bổn ước cho coi:

Để tại phòng nhì phủ Thống-Đốc Nam-kỳ.

Tin Đông-dương

Hàtĩnh

Mưa

Trời nóng rực quá, mới rồi được một đôi chỗ mưa, lấy làm quí hóa lắm, cỏ cây tươi tốt, lúa khoai được nhuần, lại thêm giải được cái nhiệt khí, mát mẻ vô cùng, nhà nông thỏa lòng khao khát.

Trèo cao té nặng

Hôm nọ, nhà ông kia có việc, sai đứa ở leo lên gác lấy đồ, hay đâu tấm ván bước lên thang đã mục, gảy một cái rắt, thằng ở kia té nhào xuống đất một cái đuội lỗ đầu, chảy máu. Lập tức khiêng xuống nhà thương, bất tỉnh nhơn sự, thế mà nhờ ơn quan thầy thuốc chiêu cố, điều trị không mấy bữa lành mạnh như thường.

Cũng bữa ấy, có một người học trò vì đá bóng mà bại đi một tay và một chưn không chuyển động được, đem ngay tới nhà thương, ai cũng cho là khó trị, mà đầu có lành cũng cũng tật, thế mà ông quan thầy hết lòng chăm nom, sửa trị hơn một tuần nhựt, được lành như xưa, cử động như thường, cha mẹ bà con người học trò ca tụng cái công đức ông quan thầy lắm.

Bắt được bợm

Báo trước nọ 644 có đăng việc ăn cướp nhà ông phú-hộ làng Ba-xạ, tổng Pìrù-lưu, huyện Can-lộc. Nay quan trên đã thám nã và bắt được một tên thủ-phạm là Lương-Uỷnh, còn bọn vi tùng đương tầm nã.

[illegible] khỏi lưới trời.

Kỳ sanh

Có mụ nhà quê đương nằm nhà bệnh, nửa đêm đẻ ra một đứa bé rất là kì dị, da nhăn, mày nhíu, mắt lối hai má tóp vọp, cái hình không nhỏ cho lắm, da bọc lấy xương, 2 vai gò cao lên, cổ sụn xuống mường tượng như ông già 85 tuổi.

Quan thầy thuốc cũng lấy làm lạ, liền đem chụp hình để lưu truyền cái di tích.

Trong thành ngoài phô kéo đi coi đông lắm.

Núi cháy

Đêm chủ nhựt, 12 giờ khuya, trời nóng, gió nam thổi, khí nóng bốc lên, ngủ không yên giấc, bổng thầy phía nam, dãy núi sáng lòa, khói bay mù mịt, xa trông hình như hòn hỏa-diệm-sơn.

Núi ấy cách tỉnh xa. đến sáng ngày ngó thầy dãy núi ấy trắng phách.

Xe tay cũng phân hạng

Bữa kia, đi coi trò cirque, xa xa thầy một cái xe kéo lại, ba người ngồi chung, người chen nhau ngồi trên nệm, còn một ông râu mày chỉnh đôn, ngồi lên tầng trên là chỗ dựa lưng, nghiễm nhiên như làm đắc ý lắm, còn thằng xe cong lưng kéo một cách nặng nề lắm.

Có người hỏi vì cớ sao đã có tiền thuê còn phải chịu ngồi chật hẹp như vậy, ông trả lời rằng, thuê chung cho rẻ, thế mà chú cu li xe đòi tới trả tiền hạng nhứt, vì tôi ngồi cao hơn. Ai nghe cũng nực cười, mới hay là xe tay cũng có hạng nhứt hạng nhì mà xưa nay không ai biết.

Quảng-nam

Cọp

Hôm trước tại làng Dương-Hòa, thuộc huyện Tiên-Phước, có tên Lê-Nhã, ngoại 50 tuổi, đương giữa ban ngày vào rừng kiếm củi lúc trên cây trèo xuống đất, vô ý không ngờ có con cọp chực sẵn dưới gốc cây, rước ông cọng đi đâu mất, hiện nay chưa tìm thầy được.

Lập chợ

Trong địa hạt phủ Thăng bình có lập thêm một cái chợ tại làng Hiền-Lương để cho dân sự rộng đường giao dịch.

Đường sá

Đường quan tự Ngọc-giáp đến Cây-côc hiện nay sự bồi-trúc đã hoàn thành, chỉ còn mấy cái cầu cống nữa thì thông thương đặng.

Cái mạng già

Ở làng Hòa-Án, phủ Tam-kỳ, có ông già kia độ 50 tuổi thắt cổ chết, quan sở tại đã khán xét xong rồi, giao cho thân nhơn nhận về mai táng.

Nghe đâu ông ấy, lão lai bần bệnh, chẳng muốn kéo dài cái đời phiền khổ ở chốn nhơn gian làm chi, cho nó tất tưởi cái thân tàn ma dại, mới mượn tay anh thần-vòng ác nghiệp ấy treo lên cho khỏi la liệt chiếu giường

Cây đè

Ngày nọ ở làng Phú-thạnh, phủ Tam-kỳ, có mụ kia, chẳng hay vô ý hay là rủi ro thế nào, bị một cây gỗ của người ta đương đốn, ngã xuống đè nằm chết ngay.

Bổ dụng

M. Nguyễn-xuân-Dung, học ở làng Bích-Trâm, phủ Điện-Bàn; bổ làm Thừa-Phái bộ Lại.

M. Hồ Du, ấm sanh Quốc-tử-giám, bổ Thừa-Phái ty Phiên tỉnh Quảng-nam thay cho M. Phạm-hữu-Mẫn làm Hàn-lâm viện điển-Tịch; bổ lãnh Lại-mục huyện Duy-xuyên.

Mở mang đường sá

Tỉnh lị nầy là một nơi tịch mịch, ba phía núi bao còn một phía thì biển, đường giao thông rất là khó khăn. Đường bộ thì phải qua đèo cao rừng rậm, hiểm trở khi khu, khi thì sợ ác thú, lúc thì sợ lục-lâm quân-tử, còn đường thủy thì sợ biển to sóng cả, ghe thuyền lắm nỗi nguy hiểm, nên chi sự vãng lai của thương khách không tiện lợi, hóa nên cảnh trí u sầm.

Nay nhờ ơn Bảo-hộ phá núi mở rừng, lập đường quan lộ; như Đèo cả thông với đường trong, đèo Cù-mông thông với đường ngoài, nên sự giao thông ngày nay tiện lắm, có cả công-ty xe điện của ông Lê-văn-Dậu chở hành khách từ Tourane vô đến Nha-trang, thì thiên lý tự bắc chí nam, có thể trong 5 ngày đi suốt được.

Hà-nội vô Huế 2 ngày, Huế vô Nha-trang 2 ngày, còn ở Nha-trang vô Saigon chỉ 1 ngày nữa.

Từ Hà-nội đến Nghệ-an đi xe lửa; Nghệ-an đến Đông-hà đi xe hơi; Đông-hà đến Tourane đi xe lửa; Tourane đến Nha-trang đi xe hơi; Nha-trang đến Saigon lại đi xe lửa. Liên tiếp thay đổi chẳng phải đi chân một bước nào.

Huế

Mất bằng cấp

Ông Đặng-như Ích, là con quan Thượng thư trí sĩ Đặng công, ở làng Thê-chí, tổng Kê-r ân huyện Phong-điền, Thừa-Thiên thi đậu đầu Tú-tài Pháp, đã tạ thế ngày mồng chín tháng tám năm ngoái, (1918) nay Quan Toàn quyền Đông-dương cấp bằng Tú-tài cho.

Hôm nọ bà thân ông Đặng Tú-tài được giấy mời đến bộ Học lãnh bằng, khi về đến Cầu Trường tiền, dở xem thời thầy mất, không biết đã vô ý đánh rơi mất vào đâu rồi, trở lại tìm kiếm hồi lâu không thầy. Vậy xin các ông các bà, ai có được xin đem lại sở Police, sẽ xin chuộc và tạ ân. Vì bằng ấy không thể xin lại được, là vì người có bằng đã tạ thế, mà trong họ hàng chỉ còn lại được một hạt châu vô hình là cái bằng ấy, nếu mất đi thời tưởng là một sự bất hạnh cho họ hàng, lại là một sự tiếc chung cho cả phường học-thức của xứ nầy, mà lại là một sự thiệt thòi cho người thiên-tài chưa được thỏa chí bốn phương, đã phải chôn chặt văn chương dưới ba thước đất, hoài công đèn sách trong khoảng mười năm, đã làm nên một bậc tài năng siêu-việt, lại đứng đầu cả học trò Pháp việt ở xứ Trung-kỳ. Nhân dịp nầy xin kể qua vài vòng lịch sử của ông Đặng, để hải-nội quân tử biết rằng tài nên trọng, tình nên thương!

Ông Đặng-như Ích, là con thứ 6, mẹ là con gái nhà giòng-giõi (Kẻ thái) chỉ sinh được hai trai, ông là em; lúc còn nhỏ học chữ nho, nên chín tuổi mới bắt đầu theo Tây học, 13 tuổi đậu Tiểu học bằng cấp, (Primaire) 15 tuổi học lớp cụ thể tứ niên năm ấy đã đủ sức thi Trung học bằng cấp, (Diplôme de fin d'ètndes complémentaires) nhưng tuổi chưa đúng nên phải ở lại trường; qua năm 17 tuổi, được phép ra thi, tuy còn thiếu một tuổi, mà các quan thầy sợ mất công theo lớp, nên cho đi, vào thi thời đậu đầu; phân cố đến 400 điểm dư. Nghĩa là được xếp hai phần người đỗ trúng. Cho nên các trường-quan có lời khen: Cực điểm siêu quần (Félicitation du Jury). Lại được quan Khâm sứ Trung-kỳ gia ân lấy cách đặc biệt cho học bổng (Bourse) ra học trường Paul-Bert, là lớp ... trong xứ Trung-kỳ chưa ai có. Khi ra học lớp Tú-tài (Baccalauréat), ông ngồi lớp ba.

Qua 20 tuổi đậu Tú-tài đầu. Khi mới vào lớp ông vốn thông chữ Pháp, còn chữ Anh thời chưa biết, cho nên ông lại học tư với một bà đầm người Anh. Nội trong ba tháng, mà ông đã theo kịp các học sinh đã từng ở lớp mười lên lớp ba. Đến khi thi thời món chữ Anh, ông cũng đậu đầu.

Tánh ông rất có hiếu. đễ, liêm sỉ, lễ, nghĩa, trung tín, anh em bạn bè ai cũng thương mến vì hạnh, quí trọng vì tài, cho nên các thầy học và anh em cùng một lớp, mới thuê chụp phóng đại bức di tượng của ông, to bằng người thật để tặng và góp một số tiền 70$ để dựng bia trên mộ ông, gọi là hiếu chút vi-thành của thầy học và bạn thiết đã nhớ ghi người bạn hiền đã bảo-phụ hoằng tài mà tiêu diêu chốn cực lạc. Quí báu thay! Cảm khái thay! Dở sách cũ thầy tên ký, vào bàn thờ trông bóng in. Thế mà mây trắng phao, cỏ xanh rì, che lấp người danh sĩ. Hoàng lương một giấc, dâu bể mấy phen. Hởi ơi thương thay!

Quang-binh

Án mạng

Mụ kia, tuổi độ 30, ở làng Hoàn-phúc, huyện Bô-trạch, chồng con chết hết, một mình bơ vơ, đi ở đậu trong nhà kia. Một đêm, mụ bị bệnh mà chết, e chủ-nhà sợ họa cập, lén khiêng qua bỏ nhà khác.

Đêm hôm tăm tối, giấc ngủ mê mang, không hay chi cả; sáng ngày thức dậy, trông thầy hoảng-kinh, lập tức đi báo quan.

Quan tới khán không có thương tích, sức chôn cất tử tế.

Còn mấy nhà ấy còn đương giam cứu, chưa rõ quan trên xử thế nào.

Cháy

Bữa 18, cái xóm ở làng Đồng-tao bị lửa cháy hết 20 cái nhà tranh.

Số thiệt hại cũng nhiều.

Nghe đâu cũng tại lửa sơ-phòng nên cả xóm phải bị tai bay họa gió.

Tourane

Phường trò Nhựt-bổn

Rạp phường trò Nhựt-bổn đã khởi sự khai diễn tự tối chủ nhựt 20 Juillet. các trò nhiều thực lạ, khá khen tập luyện công phu, nghề nghiệp khôn khéo lắm.

Mỗi tối diễn có 2 giờ đồng hồ, từ 9 giờ đến 11.

Hạng nhứt 1$50, nhì 1$00, ba 0$60, tư 0$40 và năm 0$20 không có chỗ ngồi, mỗi buổi, tiền thâu được hơn trăm đồng, thiên hạ đến xem chật cả rạp, chỉ có các người Trung-hoa ở đây là thiếu mặt trong đám ấy thôi.

Nghe đâu phường ấy sẽ đi lần vào các tỉnh miền nam.

Báo việc quan

(Partie officielle)

Hàng Trò-Giám thuộc ti Giáo Huấn Nam-kỳ

Lên Trò-Giám thiệt thọ hạng ba, lương 540$00

M. Phạm-văn-Mâu, Trò-Giám thiệt thọ hạng-tư (Vinhlong).

M. Nguyễn-văn-Kỳ, Trò-Giám thiệt thọ hạng-tư (Bária).

M. Dương-văn-Y, Trò-Giám thiệt thọ hạng-tư (Tayninh).

M. Lê-văn-...ai, Trò Giám thiệt thọ hạng-tư (Vinhlong)

Lên Trò-Giám thiệt thọ hạng năm, lương 420$00

M. Phạm-văn-Thịnh, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Giadinh).

M. Nguyễn-văn-Keo, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Bêntre).

M. Trần-văn-Có, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Tanan).

M. Bùi-văn-Dinh, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Sadec)

M. Biên-công-Thanh, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Vinhlong).

M. Nguyễn-văn-Sanh, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Mytho).

M. Nâu-Khmer, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Châudoc).

M. Nguyễn-văn-Dương Trò Giám thiệt thọ hạng sáu (Tanan).

M. Trần-văn-Tuyết, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Vinhlong).

M. Nguyễn-văn-Mươi, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Giadinh)

M. Nguyễn-văn-Ky, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Giadinh)

M. Mai-văn-Thanh, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Tayninh).

M. Nguyễn-văn-Xơ, Trò Giám thiệt thọ hạng sáu (Giadinh).

M. Nguyễn-văn-Hâu Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Cantho).

M. Ngô-văn-Cao, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Biênhoa).

M. Nguyễn-văn-Son, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Baclieu).

M. Đang-văn-Vi, Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu (Vinhlong).

Lên Trò-Giám thiệt thọ hạng sáu, lương 360$00.

M. Trần-minh-Nguợt Trò-Giám thí sai nhứt hạng (Thudâumôt).

M. Ng-văn-Vui Trò-Giám thí sai nhứt hạng (Barja).

M. Lê-văn-Hoanh Trò-Giám thí sai nhứt hạng (Sađéc).

M. Châu-văn-Thê Trò-Giám thí sai nhứt hạng (Tân-an).

M. Huỳnh-văn-Khỏe Trò-Giám thí sai nhứt hạng (Tanan).

Lên Trò-Giám thí sai nhứt hạng, lương 300$00.

M. Hồ-văn-Chất Trò-Giám thí sai nhì hạng (Cần-thơ)

M. Đang-văn-Dao Trò-Giám thí sai nhì hạng (Gia-định).

M. Trần-văn-Đạt Trò-Giám thí sai nhì hạng (Thudâumôt).

M. Chung-văn-Bảy Trò-Giám thí sai nhì hạng (Travinh).

M. Trần-minh-Trị Trò-Giám thí sai nhì hạng (Gocông).

Lên Lrò-giám thí sai nhì hạng, lương 246$00

M. Trương-ngọc-Hữu Trò-giám học-tập (Vinhlong).

M. Đỗ-văn-Lên Trò-giám học-tập (Biênhoa).

M. Nguyễn-văn-Tương Trò-giám học-tập (Thudâumột).

M. Huỳng-văn-Biên Trò-giám học-tập (Soctrang).

M. Võ-văn-Vân Trò-giám học-tập (Giadinh).

M. Võ-văn-Hiên Trò-giám học-tập (Sadec).

M. Phạm-văn-Hoc Trò-giám học-tập (Tâyninh).

M. Văn-việt-Giác Trò-giám học-tập (Bêntre).

M. Trương-văn-Có Trò-giám học-tập (Tâyninh).

M. Nguyễn-văn-Sôc Trò-giám học-tập Travinh).

M. Bùi-văn-Lộc Trò-giám học-tập (Bêntre).

M. Nguyễn-văn-Thương Trò-giám học-tập (Châudoc).

Sau tiếp

Tự-do diễn đàn

(Tribune libre)

Tàu tẩy chay hàng Nhựt

... chay hàng Tàu có được chăng? Đọc một liệu báo Nam-kỳ thầy lời luận về sự người Tàu tẩy chay hàng hóa của Nhựt-bổn, lại thầy người Tàu có cái đoàn thể như vậy nên ai cũng khen thầm; trong ấy lại có phản nàn rằng việc gì Annam ta cũng bắt chước người Tàu, bắt chước những chuyện hư những là cúng quảy, đốt giấy tiền vàng bạc sao mà chuyện ... không bắt chước.

... khích Annam ta đồng lòng tẩy chay hàng Tàu, dùng hàng Annam hàng Bắc, ấy là một mối lợi rất to, nếu làm được vậy thì mỗi năm người Annam ta khỏi mất ước mười triệu bạc chớ chẳng phải ít. Vậy đồng bang ta hãy lấy lời luận ấy làm trọng xem đi đọc lại cho nhớ rồi bắt chước theo cách của người Tàu tẩy chay hàng Nhựt-bổn đó, ta tẩy chay lại hàng Tàu, trừ ra món nào Annam chưa có làm được sẽ mua của

T

ầu-Như là hàng vân, xuyên, nhiễu, lãnh, lụa, the, thao, đũi vân vân của đồng bang là người Bắc-kỳ nay làm ra đó tuy sự huê dạng chưa bằng của Tàu mặc lòng chớ chắc chắn hàng Tàu bì sao lại, đã chắc mà lại rẻ tiền hơn của Tàu, còn giày, nón, đồ, cẩn, đồ thêu và nhiều món khác chẳng thiếu chi đồng bang ta đều có bán đủ, dầu cho có thua kém của khách trú mặc lòng chớ cũng của ta làm ra vậy thì ta cũng nên vì quyền lợi của quê hương bấy lâu nay khách trú nó thâu hết, truyền bá cho nhau, một truyền cho mười, mười truyền cho trăm ra ngàn, ra muôn đồng một lòng tẩy chay hàng Tàu cứ dùng hàng Bắc, đã biết rằng mua đâu cũng tiền cũng bạc vậy mà Annam giúp Annam há chẳng ích hơn là đem mối lợi cho Chệt thâu về Trung-quốc rồi nó lại khinh thị ta là khác. —Đồng-bang hãy xem nước Tàu là một nước lớn hơn nước ta biết là bao nhiêu dân sự đông kể sao cho xiết mà hễ họ muốn làm sự gì thì đồng hè nhau một tiếng làm rập một ý chẳng sai nên họ tẩy chay hàng Nhựt như chơi; còn đồng-bang ta trong ba kỳ có bao nhiêu dân mà kẻ vầy người khác.

Ấy là nói về việc hàng hóa còn một việc nầy mỗi ngày Annam ta thường dùng là những tiệm cà-phe, tiệm cháo, tiệm cơm, tiệm các thứ đồ ăn điểm tâm vân vân.

Xem thử nội châu thành Saigon và Cholon, ước mấy trăm tiệm mỗi ngày người Annam ta cả muôn cả ngàn, nào là Thông-ngôn Ký-lục, người làm thuê làm mướn già trẻ bé lớn, đủ bực sang hèn đều tới ăn điểm tâm, và đã lâu năm rồi ai ai cũng có thói quen cho nên nhiều người chẳng dùng đồ Annam cứ đến những tiệm ấy mà thôi.

Bởi vậy Khách-trú nó thấy phần nhiều người Annam ta cần dùng tới tiệm nó nên nó khi dể, nhứt là từ khi nó hớt tóc theo người âu-châu tới bây giờ coi bộ nó khi bạ Annam ta lắm. cho nên thấy nhiều tiệm nó bất luận ai sang hèn, chẳng biết kẻ phải người quấy ăn nói vô lễ, lại nhiều khi thối tiền nó xía đại trên chỗ dơ chỗ ướt cũng phải chịu khó mà lượm.

Đã vậy lại từ khi có giặc Âu-châu tới nay, nó rập nhau mà tăng giá những món chúng ta thường dùng, và đồng lòng nhau bày một lề luật riêng, là phải mua hay là ăn cho đủ sáu su hay là năm su mới chịu thối tiền bằng chẳng đủ nó ép phải mua cái gì thêm cho đủ và cứ nói rằng không có đủ su xài.

Đồng bang hãy xét thử coi nội một chuyện đó hại cho chúng ta biết là chừng nào; ai ai cũng biết Khách-trú không có luật nào buộc ta được như vậy, nhưng mà biết sao, giữa chỗ đô hội người ta sao mình vậy hơi đâu cãi cọ, cho nên nó coi có thể làm được cứ đồng hè làm như vậy hoài, làm như vậy nó đã bán được nhiều mà chúng ta phải lãng phí.

Nội một sự thối tiền nói đó cũng đủ làm cho ta phải nghèo, và nếu để nó làm được sáu su ít lâu đây nó tăng tới bảy tám su chớ chẳng không.

Nếu người Annam ta tẩy chay được chẳng những trừ mối tệ ấy mà thôi, lại có cách giúp cuộc thương mãi ta được, dầu cho kẻ nghèo, buôn gánh bán bưng cũng có phương thế kiếm lời độ nhựt.

Trong các món đồ ăn nói trên đó là cà-phe, cháo bánh nếu tẩy chay cũng không hại gì cho chúng ta, nếu không dùng đồ Tàu thì dùng đồ Annam cũng ngon cũng no vậy, còn ai có thói quen thí dụ như cà-phe bò không được thì kiếm tiệm của Annam mà uống, chừng ấy Annam ta lại ráng sức lập tiệm cà-phe chẳng khó gì, nầy tiệm cũng có mà ít lắm.

Nhằm lại vốn liếng lập tiệm cà-phe, tiệm cháo, tiệm cơm, không bao nhiêu đồng bang ta lo lập cho nhiều và xin những người thuở nay đã quen đến tiệm china hãy bỏ và đều mà giúp sức cho người bán sở cho khỏi ai áp chế ai khi dể và mình sẽ bình vực được quyền lợi của quê hương khỏi ai thâu đoạt.

ĐOÀN-VÔ-CẢNG

Lời rao

Xin ghi nhớ rằng, muốn mua Sư-Phạm-Học-Khoa cho trẻ nhà rèn tập, khá gởi mua trước ngày 15 août chớ trì huỡn mà trễ.

Giá trọn năm và trọn số............... 12$00

GIÁ RIÊNG

Xấp cho lớp Đồng-ấu 2 00
Xấp cho lớp Dự-bị. 2 00
Xấp cho lớp Sơ-học. 2 00

Người ở Saigon và Chợ-lớn được trả góp mỗi tháng là đóng trước 2$00 rồi mỗi tháng góp 1$00 cho đến tất giá.

Khôi hài

Có kiếp làm dê

Tên kia sanh-bình háo sắc hay làm nhiều việc chẳng phải, dầu cho con vợ ai mà phải lòng thì chẳng hề đêm sự cang danh phạm nghĩa.

Ngày no mạng chung, quỉ mới dắt hồn cậu ta xuống thẳng Diêm-đình mà nghe lời Diêm-chúa phán đoán.

Đến nơi thấy những ngưu-đầu mã-diện lòng rất kinh hoàn, quỉ nạt biểu quì xuống, anh ta vội vả quì liền, chợt thấy một ông quan kia, cầm sổ bước tới, quì ngay trước ngai Diêm-vương mà đọc những lời trái trặp luân thường của anh ta đã phạm trong lúc còn trên Dương-thế. Nghe đọc đầu đuôi chẳng sót một đều, thì va lấy làm sợ hãi lắm, vì chẳng biết Diêm-vương sẽ phạt cách gì.

Dè đâu, nghe mấy lời Diêm-vương bèn nổi trận lôi-đình vỗ long-án mà hét lớn lên rằng: « Thằng khốn, vì mi mà làm cho phong tục tồi bại, nay mi chớ trông sẽ đặng đầu thai lên làm con người nữa, ta sẽ phạt mi cho đáng tội. »

Nghe quở mắng như vậy, thì cậu ta lại sợ hãi hơn nữa, kế nghe Diêm-vương truyền lịnh bảo quỉ dẫn anh ta lên, cho đầu thai làm một con **Dê-xồm** mà đền tội, thì cậu ta, tỉnh hồn, hết sợ lại lấy làm đắt chí mà cười rè. Diêm-vương thấy vậy lấy làm kỳ, mới kêu lại mà hỏi rằng: « Ta cho mi đầu thai làm một con **Dê-xồm**, ý chi mi lại cười? »

Tên ấy nghe Diêm-vương quở, bèn quì xuống mà tâu rằng:

« Muôn tâu Bệ-hạ, khi nghe Bệ-hạ xử tôi phải đầu thai lên làm Dê-xồm, thì tôi vội nhớ ngày tôi còn sanh tiền, gái lối xóm, hay kêu tôi là Già **Dê**. Nay tưởng bệ-hạ phạt tôi làm con chi kìa, chớ như phạt làm con đó có chi rằng lạ. Ấy cũng bởi cái kiếp tiền định của tôi, nên sống làm dê chết cũng làm dê, thật thế gian ít có. »

Dê.

TRƯỜNG Nguyễn-xích-Hồng

Hội thi bằng-cấp Tốt-nghiệp Annam (*diplôme d'études complémentaires*).

Có một trò đậu :

Lê-văn-Thọ (Trò nầy mới đậu bằng-cấp sơ học một năm rưỡi) décembre 1917. Nay thi đậu được hai bằng-cấp Tốt-nghiệp. Tốt-nghiệp Tây (B. E) và Tốt-nghiệp Annam (diplôme d'études complémentaires).

Hội thi bằng-cấp sơ học (*certificat d'études primaires*)

Năm nay tuy bài thi thiệt khó song trường Nguyễn-xích-Hồng đi thi 14 trò đậu được mười.

Nota: Nhập trường tới đây (15 Août) có hai thầy dạy thiệt giỏi.

Lớp tư : M. Đặng-minh-Trứ.

Lớp nằm : M. Nguyễn-văn-Tươi, mỗi thầy đều có hai bằng-cấp Tốt-nghiệp Tây (B.E) và Tốt-nghiệp Annam (diplôme d'études complémentaires).

THAI

(*Devinettes*)

Độc-giả liệt-quí đã có lòng mua, vui đáp thai của Bổn-báo, Bổn-báo xin nhắc liệt-quí nhớ rằng mỗi phong thơ nào đáp thai phải ganh ngoài bao cho biết đáp thai số mấy và phải gắn cò theo phép. Bổn-báo chẳng hề chịu nhận lãnh những thơ phạt đề gởi cho Bổn-báo.

Khá nhớ, khá nhớ !

THAI SỐ 35

Bồng-lai cách mấy nắng mưa
Có khi gốc Tử đã vừa người ôm.

Tên một thứ rau

Chấm thai số 30

Người yêu ta xấu với người,
Yêu nhau thôi lại bằng mười phụ nhau.

Tên một thứ cỏ

Chưa ai đáp trúng

Chấm thai số 31

Riêng lòng đã thẹn lắm thay,
Cũng đà mặt dạn mày dày khó coi.

Tên một con thú

Con mắt-Cở

Đáp trúng

M. Nguyễn-ngọc-Đó Phú-nhuận Giadinh
Huỳnh-tú-Thông Bai-xàu.

N° (34) FEUILLETON DU 6 AOUT 1919.

ROMAN

OÁN HỒNG-QUẦN

Phùng-kim-Huê

(*Ngoại-Sử*)

HỒI THỨ TƯ (*tiếp theo*)

Dứt lời, Á-Xôi xốc lại, đấm Hồng-Khoang, và nói rằng : « Nếu vậy thằng nầy đây giết cha tôi, giựt hết của tôi, lại làm chủ tôi. » Nói rồi xây lại nói với Phùng-kim-Huê « Thưa mẹ, tôi là con ông chủ nhà-máy khi trước đây; tôi là rể của mẹ đây, mẹ để đó mặc tôi toan liệu. »

Bây giờ mới hay, Hồng-Khoang là Nàm-Xường, dì gánh nước là Phùng-kim-Huê, Kim-Xuyến với Triệu-bất-Ưu là chị em. Triệu-bất-Ưu kêu Á-Xôi là anh rể.

Á-Xôi chạy kêu Sơn-đầm bắt Hồng-Khoang biệt danh là Nàm-Xường giải lên quan Biện-lý.

Khi giải Hồng-Khoang và Phùng-kim-Huê lên quan Biện-lý, có đủ Triệu-bất-Ưu và vợ chồng Kim-Xuyến đi theo, vào quan Biện-lý coi phúc bẩm rồi hỏi Phùng-kim-Huê, duyên cớ.

Phùng-kim-Huê bẩm :

« Tôi là Phùng-kim-Huê vì bị tên Hồng-Khoang nầy là Nàm-Xường mười tám năm trước đốt nhà-máy và giết chủ vu oan cho tôi, mắc án hai mươi năm, thật là oan ức vô cùng. Nhưng bởi tình ngay mà lý gian, vẫn cổ kêu chẳng thấu. Nó giết chủ đốt nhà đoạt của mà đi, nay nó trở về đây, tôi vượt ngục ra tìm con may lại gặp tận mặt nó rồi, tôi kéo nó mà la cho đặng tới xin minh oan kêo ức. »

— Nói vậy nàng là Phùng-kim-Huê mắc án hai mươi năm ở được mười tám năm mà trốn. Vì sao nàng biết chắc Hồng-Khoang là Nàm-Xường là tên Ngày trước đã bỏ mình trong đám lửa?

— Bẩm, tôi nhìn đã quả song còn e người có giống người, nên tôi mạo một phong thơ đề cho Nàm-Xường đem giao giữa tiệc. Hồng-Khoang là thằng nầy đây, với tay nhận lấy trước mặt ba người là Trạng-sư với vợ chồng quan Bác-vật mà nói rằng: « Hồng-Khoang cũng tôi mà Nàm-Xường cũng tôi, tên Nam-Xường là tên tôi thuở nhỏ. » Dường ấy ai còn nghi nữa chăng?

— Phải, mà dầu cho phải Nàm Xường đi nữa, nàng lấy cớ chi mà xin phá án, đề tội cho Nàm-Xường là Hồng-Khoang, Hồng-Khoang là Nàm-Xường đốt nhà giết chủ mà đoạt của?

— Bẩm quan lớn, xưa tôi đã bẩm quyết tội nó làm mà giá họa cho tôi, tòa nói một hai nó chết rồi, nay sao còn sống đó? Vì chẳng phải nó giết chủ đốt nhà đoạt của, can gì trốn đi đâu mười tám năm nay, không ở đó mà cáo tôi cho tận mặt? »

Phùng-kim-Huê nói phải, quan Biện-lý gật đầu, song ngẫm nghĩ hồi lâu rồi nói rằng :

« Biết vậy mà vụ Nàm-Xường để ta phú qua quan Bồi-thẩm tra xét rồi chơn giả sẽ hay, bây giờ đây nàng là tội vượt ngục gặp đây, ta bắt. »

Nói rồi viết giấy dạy lính dẫn Phùng-kim-Huê xuống khám. Triệu-trạng-sư vào phân giải rõ ràng với Á-Xôi đồng xin lãnh, quan Biện-lý không cho, nói muốn lãnh, đợi quan Bồi-thẩm tra xét rồi sẽ lãnh.

Bây giờ đây quan Biện-lý mới hỏi tới Hồng-Khoang, Hồng-Khoang chối dài, nói một hai chẳng phải là Nàm-Xường, song bị có chứng Kim-Xuyến với Á-Xôi và Triệu-trạng-sư nên cãi qua không đặng. Quan Biện-lý lấy tên họ quê quán của Hồng-Khoang rồi làm giấy bảo đem giam vào ngục. Đoạn quan Biện-lý mới phú cho quan Bồi-thẩm tra xét.

Vợ chồng Kim-Xuyến với Triệu-bất-Ưu ra về, Triệu-bất-Ưu thì buồn, còn Kim-Xuyến không ngừng giọt lụy. Về tới nhà Triệu-bất-Ưu, Kim-Xuyến nắm lấy tay em mà khóc và kể rằng: « Em ôi, từ bé chị em xa cách, mẹ con cũng chẳng đặng gần, đến khi gặp mặt nhau, mẹ chẳng dám nhìn con, còn không biết mẹ. Em cũng không biết chị, mà chị đây cũng chẳng biết em, chừng biết nhau rồi, chưa phỉ dạ mừng, mẹ còn phải làm vào ngục thất. Em ôi, dầu như vậy lòng nào chịu đặng, dầu cho rằng sắt đá cũng đau, vậy chị xin em phải tính làm sao, lãnh mẹ về, cho khỏi cửa đề-lao cực khổ. »

Triệu-bất-Ưu nghe chị khóc kể mấy lời, cầm không đậu cũng sa nước mắt. Ngẫm ngừ giây lâu, Triệu-trạng-sư mới đáp cùng chị rằng: « Oan khúc của mẹ em đã thấu là từ buổi em còn học bên tây, lúc đức Linh-mục là cha nuôi của em từ-thế có trao con ngựa gỗ với phong thơ nầy đây cho em để làm bằng cớ, dạy em nên danh rồi về mà cứu mẹ mắc nàn, bởi vậy từ ngày em về làm Trạng-sư đây, em đã lục án mà coi rồi, song tìm kím mẹ không ra, ngục quan nói mẹ đã vượt ngục mà đi mất tích. Em cố để đâu, ngày nay mẹ con đoàn viên mà chẳng biết nhau! Chị cũng lo phận chị lắm; mẹ ở trong nhà chị bấy lâu mà chị cũng không biết đặng. Bây giờ đây, quan Biện-lý có giam mẹ, ấy là lẽ công, không ai cãi đặng, song em sẽ ráng sức mà lãnh mẹ ra, chị chớ buồn rầu mà mang bịnh. Một đôi ngày không sao, đợi quan Bồi-thẩm đòi lên tra, thì em xin lãnh. »

Nghe lời đoan chánh, Kim-Xuyến mới an lòng, lau giọt lụy bước ra, cùng chồng lui gót.

Cách ít ngày, có trát quan Bồi-thẩm đòi Phùng-kim-Huê với Hồng-Khoang lên tra, Phùng-kim-Huê cũng khai y lời; Triệu-bất-Ưu với Trạng-sư Alagoppa mới đem án xử mười tám năm trước với phong thơ kia vào trình cho quan Bồi-thẩm coi mà xin lãnh. Quan Bồi-thẩm cho liền. Đoạn mới hỏi tới Hồng-Khoang việc thập bát niên tiền, thiêu hủy nhà máy, giết chủ và đoạt của. Trước hết quan Bồi-thẩm hỏi Hồng-Khoang có Trạng-sư chăng; Hồng-Khoang đưa tay chỉ và bẩm rằng: « Triệu-bất-Ưu là Trạng-sư của tôi đó. »

(*Còn nữa*)

MỘNG-HUÊ-LẦU

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây nầy dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-dương nầy

LẬP RA TỪ NĂM 1865 HỒI TRƯỚC CỦA ÔNG **HOLBÉ và RENOUX**

Nay ông **L. SOLIRÈNE**, nhứt hạng bào-chế sư, *kế nghiệp*

Ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ Lục-châu chư quân-tử có cần dùng thuốc tây xin hãy gởi thơ cho tiệm thuốc nầy mà mua, thì sẽ được vừa lòng.
Cuốn DƯỢC-TÁNH LƯỢC-BIỆN đã xuất bản rồi. Ai muốn xin thì viết thơ cho ông Solirène ngài sẽ gởi cho không.

Chấm thai số 32
Trên vì nước, dưới vì nhà,
Một là đắc hiếu hai là đắc trung.
Xuất mộc dụng
Cái máng xối bằng cây
Đáp trúng

MM. Tài Cosme au Pensionnat Ng. X. H. Huỳnh-v-Nga 59 rue d'Ormay H. C. Phú secrétaire au dépôt des chemin de fer Madame Lê-bá-Hòa rue Phong-Phú Chợlớn.

MM. Ng.-bá-Thiều Ma elot Saigon Meo Chez M. Aldin Saigon Ba Du Usine électrique Chơlon Ng-v-Nghĩa rue Gal de Beylie Chợlớn Ng-h-Nhơn Imprimerie J. Việt Saigon, Huỳnh Port de Commerce Saigon.

Madame Vve Tám Ngọ en face l'Eglise Chợquán.

Tự-vị Pétrus Ký

Cuốn tự vị Pétrus Ký Langsa dịch ra quốc âm, in lần thứ nhứt đã hết lâu rồi Bởi nhiều vị muốn mua mà không có, nên nhà-in Union in lần thứ 2e édition giúp ích cho trong xứ. Tuy giấy còn mắt mặc lòng giá bán cũng không đổi Cứ mỗi cuốn sáu đồng (6$00). Mà vị nào muốn mua trả bạc trước bây giờ, lại để cho nhẹ giá hơn năm cắc, là trả năm đồng rưỡi thôi.

Muốn mua cứ việc đề gởi ngay cho :

M. Nguyễn-văn-Của
Directeur de l'Imprimerie de l'Union 157 — Rue Catinat — 157
Saigon.

TRẠI THỢ-MỘC CHẠM VÀ CẦN

Michel NGUYỄN-HIỆP-HÒA

Tại chợ Lái-thiêu, đường Abattoir

Trại tôi dùng toàn cẩm-lai, trắc, gõ đóng các món theo kiểu kim thời.

Bàn ăn { mặt cẩm-thạch, thành cần bay không mặt gõ liền bốn kiểu.
Bàn tròn { mặt cẩm-thạch, thành cần hay không mặt gõ liền, bốn trụ, một trụ.

Bàn lầu 12 trụ, bàn rượu, bàn Salon, bàn viết.

Tủ áo, tủ rượu, tủ thờ cần hay chạm vàng ba, hai, một, vâu, vân.

Qui ông muốn đặt xin gởi kiểu hay là đến tại nhà tôi lựa mua đồ có sẵn.

Pháp-Việt Khách-lâu

(HÔTEL DE FRANCE)
N° 157 Rue Catinat Saigon
HUỲNH HUỆ KỲ, QUẢN LÝ

Kính cùng qui ông qui bà rõ, tôi là chủ tiệm ngủ Nam-hồng-Phát Saigon, nay tôi cũng làm quản-lý tiệm ngủ Pháp-việt Khách-lâu số *157* đường Catinat, tôi mới sửa lại cho vừa ý qui ông và qui bà, phòng rộng mát, sạch sẽ, có đường sắt, ván gõ, nước trà và có chỗ tắm gội thong thả, xin qui ông qui bà thừa dịp đi Saigon, ghé lại tiệm Pháp-việt Khách-lầu mà nghỉ, thì tôi sẵn lòng tiếp rước qui ông qui bà luôn luôn.

Giá tiền phòng

Ngoại hạng	24 giờ		1$60
Hạng nhứt	24	«	1 40
— nhì	24	«	1 20
— ba	24	«	1 00

LỜI RAO

Kính lời cho Lục-châu và chư vị dùng rượu đặng rõ : kể từ ngày mồng một tháng Juillet *1919*, thì những người khách-trú và Annam đặt rượu tại Nam-kỳ sẽ thôi bán rượu của công-xy Langsa nữa, chỉ lo bán rượu nếp của mình đặt theo cách thức của Annam thủ giờ,

Dầu Bạc - hà hiệu « LÒ-TIÊN »

Hảo vinh Công-ty trình cùng qui-ông qui-bà đặng rõ :

Dầu **BẠC-HÀ** (menthe) hiệu **LÒ-TIÊN** của chúng tôi bán là tốt hơn hết các thứ dầu bán trong cõi Đông-dương nầy.

Những lời chúng tôi nói đây là lời vàng đá, một mảy chẳng sai. Cuộc buôn-bán của chúng tôi gây dựng nên đã sộ như vầy là quyết một sự vững bền trăm năm, vì chi một món Bạc-Hà lời lãi chẳng bao nhiêu mà phải đem lời chẳng thật mà gạt gẫm qui-ông qui-bà cho hư danh. Xin qui-ông qui-bà mua thử một ve mà dùng thì biết rằng dầu của chúng tôi tốt hơn hết thảy, thơm tho ngọt ngào, mùi dầu thiết các hiệu khác cũng chẳng sánh kịp

Hãng chúng tôi là hãng Annam, lập ra trước là tranh chút ít lợi quyền với đời, sau là giúp bạn đồng bang trong cuộc thương mãi. Bởi vậy cho nên dầu **BẠC-HÀ** hiệu **LÒ-TIÊN** đó là của hiệu chúng tôi nghiên cứu bấy lâu nay rồi chúng tôi chế đặt ra cho vừa ý người nước ta. Vậy thì người Annam ta, xin hãy nhớ bổn phận mình phải thương yêu lẫn người Annam khi mua hãy nài mua chớ được dầu **BẠC-HÀ** hiệu **LÒ-TIÊN**, trước là ít tốn tiền mà có dầu tốt nhất, sau được tiếng ái quốc ái-quốc !

Thoản như dầu hãng chúng tôi chẳng được vừa ý qui-ông qui-bà, thì xin qui-ông qui-bà hãy lấy lòng rộng rãi cho hãng chúng tôi biết, thì hãng chúng tôi sẽ xét kỹ mà sửa lại tức thì và cảm ơn qui-ông qui-bà vô cùng.

Dầu **BẠC-HÀ** hiệu **LÒ-TIÊN** bịt nút bằng một thứ nhựa riêng để bao lâu, dầu ngâm đi nữa cũng chẳng bay hơi.

Lời dặn cần kíp

Hãy đừng thấy dầu giả bán rẻ mà ham, xức nó vô đã hại não mà lại làm cho khô phổi nữa !

Dầu của hãng chúng tôi nước trắng trong như ngọc, rất nên tinh hảo chẳng có chút chi như bợn lộn vào.

Khi mua xin nhớ mà biểu nó đưa thứ **BẠC-HÀ LÒ-TIÊN** khi dùng hãy nhớ mà làm ơn chỉ cho chúng người chẳng biết.

Đã là tốt nhất, tốt hơn dầu thiệt các hiệu khác mà giá tiền lại rẻ : bán lẻ có hai cắt (0 $ 20) một ve, còn bán sỷ thì 18 đồng một trăm ve, mua nhiều nữa tính rẻ hơn. Ve lớn bán lẻ 3 cắt rưỡi (0 $ 35) một ve, sỷ thì 27 đồng một 100, mua nhiều hơn tính rẻ.

Hảo-vinh công-ti kính đồn

Lò Rượu Đông-dương

LỜI RAO

Hội nhà-máy Langsa đặt rượu trong cõi Đông-dương kính rao cho bá-tánh hay rằng : kể từ ngày 1er Juillet 1919, nhà-máy rượu sẽ đứng bán rượu của lò đặt ra cho các quán bán ngay như vậy, lợi cho chủ quán, lợi cho người uống rượu vì rượu ngon mà giá lại nhẹ.

Hãng đã lập tiệm nhánh trữ bán trong châu-thành các tỉnh và trong các quận lớn thuộc Nam-kỳ và Cao-man.

Muốn hỏi đều chi, xin hãy do nơi tiệm số 2 và số 4, đường Lareynière, Chợ-lớn, hoặc nơi lò rượu Chợ-lớn Bình-tây.

Nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa, nhà máy xay lúa

Nếu chư vị muốn mua một cái nhà máy xay lúa theo kim thời và lại toàn hảo, chạy đặng 5-10-15-20-30-50 hay là 100 tấn cũng là hơn 100 tấn gạo trắng mỗi ngày (24 giờ).

Nếu chư vị muốn bàn tính giá riêng đặng mà lập hoàn thành một cái nhà máy xay lúa, đủ nhà, nền đúc, ráp máy, cùng chạy đến khi vãn vân, nói tắc một đều nghĩa là chạy được.

Nếu chư vị muốn cách dễ trả tiền và thi hành cho gấp các việc của chư vị sai khiến, thì nên đến tại hãng.

Bonnefoy & Cie

Đường d'Ormay mà suy tính và hãng nầy sẽ chỉ các đều cần ích cho, hoặc đưa coi kiểu thứ (bản đồ) cùng giá tiền.

Có nhiều giấy tờ làm bằng cớ rằng đã có chịu cho nhiều chỗ thành tựu rồi.

THƯƠNG TRƯỜNG

Giá các thứ hàng hóa xuất cảng

TÊN CÁC THỨ CÂY		BỀ HOÀNH VÀ THƯỚC: CÂY CỦA CHUỒNG	BỀ HOÀNH VÀ THƯỚC: GỖ SÚC	GIÁ THƯỚC CHUỒNG: GIÁ CÂY CHUỒNG	GIÁ THƯỚC CHUỒNG: GIÁ GỖ SÚC KHÔNG VỎ
Cây để làm bàn, ghế, cất nhà v. v.	Sao	033×033	0=45	25$00	
	Cẩm-xe	»	0 45	32 00	25$00
	Dầu thông	»	0 45		18 50
	Trắc				

LOẠI CÂY TRÀM	BỀ TRƯỜNG	BỀ HOÀNH	TỪ 100	GIÁ
Cây cồng	1=50	Từ 0=10 đến 0=12	100	5$
»	2 00	» »	100	7
»	2 50	» »	100	9
»	3 00	Chở tới bến Saigon 18$	100	11
»	3 50	» » »	100	14
»	4 00	» » » 28	100	18
»	5 00	» » » 40	100	25

SẢN VẬT THỔ SẢN		CÂN TA	GIÁ BẠC
Củi lò		Thước chuồng	1 50 tới 2 00
Cây tràm 0=45 tới 0=50		một tạ	6.30
	vàng	»	2.00
Cây đề nhuộm	vàng lợt	»	2.50
	đỏ	»	1.50
Gạch tiều		một muôn	85.00
Gạch Bắc-kỳ		một ngàn	130.90
Gạch Hồng-mao		»	150.00
Gạch xi-mán	đệ nhứt hạng	một trăm	6.50
	đệ nhì hạng	»	3.50
	có lỗ	»	6.50
Đầu khấu	hạng nhứt và hạng nhì	60 kil. 4	200 tới 300
	rừng	»	20 » 30
Cao-su	annam	»	Nominal
	Lào	»	»
Vôi bột		»	0.95
Vôi cục Bắc-kỳ		»	1.35
Sáp ong		60 kil.	70 » 85
Heo sống		100 kil.	27 » 33
Dừa khô		68 kil.	8.00 » 10.00
	trâu	»	10.00 » 11.00
Sừng	bò	»	27 » 29
	nai	»	27 » 29
Bông	không hột	60 kil. 400	47 » 49
	còn hột tùy hạng	63 » 420	11 » 13
Tôm khô không vỏ	hạng nhứt	60 » 400	40 » 46
»	hạng thường	»	25 » 35
Tôm khô còn vỏ		68 kil.	20 » 25
Vàng nhựa, số 1		60 » 400	130 » 1.50
» số 2		»	100 » 130

PHARMACIE SHANGHAI

TRỒNG RĂNG VÀ THAY CON MẮT

M. TRIỆU-CƯƠNG, CHỦ NHƠN Ở ĐƯỜNG MARINS, SỐ 188 CHỢLỚN VÀ Ở ĐƯỜNG BOULEVARD GALLIÉNI, SỐ 3 SAIGON

Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều có dùng cái nhản « Con Bướm-Bướm » làm tin, chư vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhản « Con Bướm-Bướm » mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kẻo lầm thứ giả uống vào thêm hại ;

Bổn Dược Phòng có gởi thuốc tại nhà M. THÁI-KỲ-SƠN, ở đường Pellerin, số 23—Saigon, bán giùm y giá của tiệm tôi, chư qui-vị ở trong Lục-Châu có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thơ cho hay, sẵng lòng gởi cách Contre remboursement (Nghĩa là đem tiền đến nhà thơ mà lãnh thuốc). Còn tiền gởi về thân chủ phải chịu.

SHANGHAI BỔ HUYẾT YẾN SƠ VỆ THẬN HOÀN

(20) (*Thuốc bổ thận tinh thần hiệu*)

Theo đời Văn-minh nầy trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bịnh nhiều môn đã hay, lại lịch trị vô cùng, và các ý trong y trong các nước cũng ấn chứng chắc cho ta phương thuốc *Tứ-thần* nầy là một phương qui la trong việc tráng dương, nếu bịnh các chứng thuốc Thận rất nên dè dặt, theo thuốc nầy mà trị những là : Tâm, *Thận* bất giao sanh chứng chiêm bao *Di-tinh* nếu để lâu ngày đường *Ngọc-quản* hư xương mỏng hoái biến ra chứng *Trẻ-khí* dau-giải, dùng thường thuốc nầy thì tráng hỏa cho mạng môn, ấm nơi thận thì tức thì mạnh giỏi :

1/ — Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém ăn uống không đặng, giao cấu không nổi, mộng-mui di-tinh cũng là đờn bà lạnh nơi tử cung, đờn-ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc nầy công hiệu hơn hết, sức mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và ấm thận thì hơn sức *Lộc-nhung*, thiệt là bổ thận hạng nhứt trong hoàn cầu

2· — Bàn hoằng thọ thấp, nhiệt sanh chứng lâu trệ, ngủ lâm, mới thì đái gắt, lâu thì bải hoải đờn điều, hay là bởi đau sang độc mà uống nhiều thứ thuốc hai độc, làm cho phạt ti-vị hao thận phủ, dùng đến thuốc nầy cũng nâng bồi bổ chơn nguơn, tiêu trừ các chứng bịnh :

3· — Mỏi lưng mỏi gối, nhứt tê xương cốt, đi đứng có đầu không vững vàng, các chứng thuộc về cuộc chơi bời quá độ khiến tinh-thần bủng rủng, dùng thuốc nầy trở nên mạnh mẽ ;

4· — Tỉ vị hư khí huyết hao kém, hay mệt hay mồi đêm khuya, thường hay sông bến bởi tích trệ nhiều, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc nầy nâng khai vị kiện tỉ châu thân an ổn ;

5· — Đờn-bà con gái đường kinh nguyệt hư huyết kinh vàng đợt ngưng trệ đông khối huyết sắc bầm, sanh chứng xích đái hạ, bách đái hạ, đường kinh trồi sục không chứng, khi ít khi nhiều, nơi âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc nầy rất hay vô cùng ;

6· — Những người già cả, thận hư mang môn hỏa kém hay đái đêm, xương cốt mỏi mê, dùng đến thuốc nầy rất cố tính bổ thận, dầu già tuổi cao cũng mau có con thiệt là thuốc bổ thận rất nên công hiệu.

Như vị nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn nầy, trong mỗi ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho đầng 3, 4 ngày, các bịnh đều hết, mà lại mạnh mẽ hơn xưa, thân thể tráng kiện, như mấy ông già, bà-cả khi huyết dầm suy, tinh-thần hao kém, ăn uống e ngẩng dăng, bịnh-hoạn liên miên, như uống thuốc nầy cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mình màng, thêm sức sống lâu, già trở nên trẻ, còn trẻ thêm sức mạnh, mau có con, thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay rất qui trong hoàn-cầu

Chư qui vị có mua hãy nài cho đăng hiệu PHARMACIE SHANGHAI và cái nhản « Con BƯỚM-BƯỚM » mới là thiệt thuốc của Bổn Dược Phòng kẻo lầm thứ giả mạo.

CÁCH DÙNG : Tối trước khi đi ngủ uống, một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIÁ :

Mỗi hộp hai hoàn..... 1 $ 00

PILULES FOSTER

Remede special pour les maladies des reins et de la vessie

(Pilules Foster pour les Reins)

(Pilules digestives Foster)

La Véritable Marque

(Etiquette jaune.)

PRIX : 3 fr. 50 le flacon, chez tous les pharmaciens.

NHÀ HÀNG

Nam-Thuận-Phát

LÊ-VĂN-LÊ *kế nghiệp*

Góc đường Pellerin-Espagne số 69—SAIGON

Kính,

Mời viên-quan quới-khách thừa nhàn đến nhà hàng tôi nếm rượu và dùng bữa trước là đăng-vừa ý qui viên sau giúp tôi nên việc.

Từ ngày vào kế nghiệp, tôi đã sửa sang nghề tiết và sắp đặt mọi việc lại như mới. Chẳng những vật thực đủ mùi đủ vị, cách tiếp đãi qui-khách rất trọng hậu.

Tôi lại có lập riêng một phòng, để khi có qui cô quí bà vào ngồi dùng bữa hoặc giải khát cho xứng đáng.

LỜI KHUYÊN

(*Conseil*)

Chẳng những là thuốc điều Diva *thuốc tốt nhứt, sự ấy ai ai cũng rõ, mà lắc nhờ sự đọa thuốc ấy một cách kỹ lưỡng, đến đổi không còn mỗi chất nhựa nào trong đó, nên hút no dầy dàng không hề bịnh hoạn, hễ đã trong chai tôn ni mà biết lo ngừa bịnh hoạn, mà hay sự đau chứng mấy người chiến thuốc [illegible] ôi, thì khá mua thuốc điều* Diva *mà dùng thêm thuốc khác.*

Có bán trong các tiệm hàng xén và quán café.

RƯỢU THUỐC HIỆU LÀ

QUINA GENTIANE

Của Tu-viện Saint-Paul *bào chế.* Là một thứ rượu bổ lắm cho con người đặng trường thọ. *Những người nào muốn đặng trường thọ và chẳng khi nào vương mang bịnh hoạn chi, thì phải uống thứ rượu* Quina Gentiane *nầy mỗi ngày 1 ly nhỏ trước khi ăn cơm.*

Thứ rượu bổ nầy bào chế đã đặng hơn 650 năm rồi bởi tay ông Dom Manoel *là thầy tu tại* l'Abbaye de san-Paolo *viện.*

Trong cả hoàn cầu đều dùng nó và các danh sư đồng dùng nó mà cho bịnh uống. Nhứt là các xứ nóng nực thì hay dùng nó.

bCó ấm trong các tiệm hàng xén.

HOẢI DƯƠNG BỊNH

Muốn trừ cái bịnh hoải dương thì nhất lựa thứ thuốc bổ huyết bổ cân mà uống mới đặng.

Trong cái bịnh hoải dương nầy có ba kiểu cớ, một là não-cân có bịnh, hai là cốt chẩy suy khuyết.

Thường lề cái việc giao cấu thì sở tăng nơi não-cân, nếu não-cân hư hại thì tinh tự đục loãi-đọa. Bởi vậy ai có bịnh ấy nên uống thuốc Pilules Pink là một thứ thuốc bổ não, cái sức nó bổ huyết bổ cân hay làm cho ngũ tạng lục phủ đều vững vàng, khiến thể tráng kiện, chẳng những siêng năng trong việc làm ăn, mà lại nâng đu hi [illegible] nữa.

Thứ Pilules Pink tánh được mãnh liệt nhơn vậy mặc lòng, chớ kỳ trung hiệu hòa, không bổ vào vô hại.

Tại xứ Thổ-nhĩ-kỳ và xứ Ai-cập là chỗ [illegible] ông hay có năm thê bảy thiếp, thì hoàn [illegible] Pilules Pink bán đắt vô cùng, thiên [illegible] dùng vì nó chữa cái bịnh hoải dương rất hay rất lẹ

PILULES PINK

(*Bổ hoàn linh đơn*)

Trong các tiệm thuốc có bán, có trữ tiệm thuốc của ông de MARI et LAURENS Pharmacie de Normale, Saigon

Mỗi hộp giá là 3 quan 50 ; 6 hộp 17 quan 50.

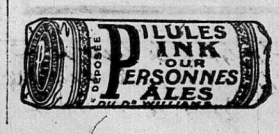

XA-BONG MAT-XAY

Tốt hơn các thứ xà bông thơm xay thiệt bán trong thành phố giá rẻ hơn

Hiệu con chim Ác-là

HAO-VINH Công-ty

(Hãng Annam)

146 bis, Rue Lefèbvre, Saigon

AGENTS EXCLUSIFS

CÓ MỘT THỨ NÀY MÀ THÔI

(*Il n'y a que lui*)

Có một thứ rượu Rhum trong sáng hay trừ bịnh rét, nóng lạnh hay làm cho tỉ-vị, tiêu tốn lưu trừ bịnh gốc nhược và thiên thời. Rượu nầy rất đại danh, thiên hạ rất chuộng và lại tốt hơn các thứ rượu Rhum khác.

Hãy coi cho kỹ kẻo lầm thứ giả và phải nài cho phải cái ve có dán nhản trắng nhơn mình hiệu danh mới bên đó.

Có bán tại các tiệm bán đồ tạp vật

BANQUE INDUSTRIELLE DE CHINE

TRUNG PHÁP THIỆT-NGHIỆP NGÂN HÀNG

ĐẠI-PHÁP NẶC DANH CÔNG TY TƯ, BỔN 45 TRIỆU QUAN

Hội trưởng quản lý : ông André Berthelot —Chánh Tổng-lý : ông A J. Pernotte

Chánh hội sở tại Paris, số 74 đường Lazare

Chánh hãng ngành tại Pékin (Bắc-kinh) tại Trung-quốc.

HÃNG NGÀNH TẠI Shanghai, Tiên-Tsin Hongkong và Saigon.

Có đặt Thông-quản (Correspondants) khắp toàn cầu, nơi các xứ phiền-thạnh.

Chủ hãng : TẠI PHÁP-QUỐC.— Société Générale pour développer le Commerce et l'Industrie en France Thương-mãi kỉ-nghệ ban bố đại công-ty).

Tại Luân-Đôn (ANGLE. — Hãng London County et Westminster Bank L.D.

Tại Niểu ước : (New York (U.S.A.). — MM. Redmond et Co.

Hãng ngành Saigon

8, quản de Belgique và 2 rue d'Adran

Tiếp thám các thứ sổ sách nhà Băn.

Tính tiền (đủ thiếu) bằng phiếu cho vay bằng bạc đồng (piastres) lời hai ly 2%.

Tính tiền (đủ thiếu) bằng tiền quan (francs) có thể thối lại bằng phiếu vay, hoặc cần trừ bằng các thứ tiền tại Pháp quốc, lời hai ly rưỡi (2 1/2%).

Tính tiền gởi vào sisse d'Epargne (Kho Tiết Kiệm) hoặc [illegible] quan (francs) hoặc [illegible] về cách thức xin đến [illegible].

Gởi tiền có lãnh tiền hoặc tính bằng tiền quan (francs), hoặc tính bằng bạc đồng piastres). Về giá bạc và cách thức, xin đến thương nghị

Trả nợ thế có tiền dầu (Escompte) và lãnh đòi nợ các giấy tờ về việc thương-mãi.

Sang giấy chịu nợ (traites) phiếu nợ (chèques.) hoặc sang giấy nợ tại các xứ phiền-thạnh.

Cho tuy và thi hành các việc cho nhà buôn nợ (Bourse) ăn chung các nơi.

Cho mượn tiền trước mà phải thế chưa hàng hóa cũng là vân vân.

Tổng-lý

A. BERTHIER.

XÀ-BÔNG MAT-XAY
ĐEN

Tốt lắm rẻ lắm

Hiệu con Rồng

HAO-VINH Công-ty
(HÃNG ANNAM)
146 bis, Rue Lefèbvre, Saigon
AGENTS EXCLUSIFS

SOCIÉTÉ DES TABACS
DE L'INDOCHINE
(Đông-dương Yên diệp Công-ty)

Tư-bổn: 6.000.000 fr.

Chính sở Công-ty tại **PARIS.**

Sở Cai-trị và công-xưởng tại **HANOI**

Đồn-điền trồng thuốc lá tại **KIM-XUYÊN** và **VĂN-KHÊ**

Hiện có những thứ sau nầy gởi bán trong các hiệu :

XÌ-GÀ.
NINA.
Thuốc chưa vấn :
COQ (Con gà)

Thuốc vấn :
FAVORITES.
MÉTROPOLES

vân vân

Và thứ thuốc lá vấn, chiếu khách, hiệu

PAGODE (Cái chùa)

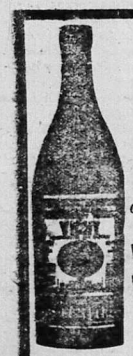

KHOÁN CHẤT THUỶ
(Nước suối tinh khiết)

VICHY
PHÁP-QUỐC-TUYỀN

VICHY CÉLESTINS
Có bán nguyên ve và nửa ve.
Trị bịnh đau Thận, bịch đau Bàng-quang, bịnh Phong Thạch-lâm-bịnh (*kẻ*) — đau mấy chỗ Mít-tiếu.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bịnh đau gan và bịnh đói.

VICHY HOPITAL trị bịnh thương ti, trường nhiệt

Hãy coi chừng đỡ giả mạo, khi mua phải chỉ cho trúng thứ nước nào mình muốn dùng.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TỄ

SEL VICHY-ÉTAT là muối tự nhiên trong nước suối ấy mà ra. — Có hộp và có ve.

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng. 2, 3 hoàn thì dễ tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình dọn nước xịt (*Môi-khí-chất*).

GRAVURE
SUR MÉTAUX ET MARBRES

TIỆM KHẮC CON DẤU
CORDONNERIE. — CHAPELLERIE
Tonkinoise
TIỆM ĐÓNG GIÀY

Tôi mới lập thêm một Tiệm đóng giày và bán nón theo kiểu Langsa tốt có commandé đủ các mầu da, chư quí vị muốn dùng xin cứ viết thơ cho tôi mà lấy mẫu da và lấy (Catalogue) mà coi kiểu có giá cả hẳn hòi.

Vị nào muốn mua sỉ sẽ có giá riêng xin viết thơ thương nghị.

NGUYỄN-CHÍ-HOÀ,
87 Rue Catinat, Saigon.

Cách làm mau té tiền

Viết thơ cho Hãng Annam, Hão-vinh Công-ty, 146 bis Rue Lefèvre, biểu gởi contre-remboursement (cách tiền trao của lảnh nơi nhà dây thép) một hộp một trăm ve dầu Essence de menthe, hiệu Lò-Tiên, tốt nhất trong cõi Đông dương, giá là mươi lăm đồng (15$00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng quen lớn một ve hai cắt (0$20) — mỗi ve lời 5su, một trăm ve lời 5 đồng bạc.

Bán một hộp lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc !

Viết thơ đi, đừng bỏ qua dịp làm té tiền, uổng lắm. Bang đầu lời ít sau lời nhiều, bán buôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu !

Cho không ! Hãy coi cho kỹ — Kể từ ngày nay một trăm người nào gởi thơ đến mà mua dầu trước, Hãng Annam Hão-vinh Công-ty sẽ vui lòng gởi cho không một kilo xà-bông mát xây thiết, hiệu ngựa một sừng (La Licorne), tốt nhất trong cõi Đông-Dương *hay là* một ve dầu thơm Essence pour Lotion : Eau de Cologne, Quinine, foin coupé để làm đồ một lít các thứ dầu thơm ấy) tùy thích ai muốn thứ nào cũng được !

Hãy viết thơ mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền uổng lắm :

Hãng Annam, Hão-vinh & Cie,
146 bis Rue Lefèbvre Saigon
Kính đốn.

PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông lương-y GUILLIÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đường của quan lương-y GUILLIÉ lấy làm thần hiệu trong những bịnh HƯ PHẾ, đau trong TỲ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÂN, ĐAU MÌNH, RÉT VỐ DA, hoặc CHÓI NƯỚC, BỊNH KIẾT, BỊNH HO DAI, BỊNH CÚM, GHẺ CHỐC NGOÀI DA và bịnh có TRÙNG LÃI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rẻ tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bịnh gốc bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Bất kì thuốc trị đàm nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ
THUỐC HOÀN XỔ
nữa cũng rút trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Guillié.

Chánh chỗ trữ thuốc nầy là nhà PAUL GAGE FILS, nhứt hạng bào chế y sanh, đường GRENELLE-ST-GERMAIN môn bài số 9, ở tại đô thành PARIS.

VÀ TRONG CÁC DƯỢC PHÒNG ĐỀU CÓ BÁN

Có MỘT MÌNH NHÀ NÀY CÓ QUYỀN
THAY MẶT CHỦ NHÀ ĐÚC SÚNG VÀ LÀM XE-MÁY
TẠI THÀNH **St-Étienne**
Mà thôi

Hãng F. MICHEL, CAFFORT Successeur, ở đường SAIGON **Catinat số 36**

Có Bán SÚNG đủ thứ và đủ kiểu. BÌ, THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-HỒ và đồ NỮ-TRANG. Đồ đã tốt lại giá rẻ

Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin để thơ như vầy ;

M. F. MICHEL, CAFFORT Successeur, 36 rue Catinat. — SAIGON.

Certifié le tirage à
Mille soixante six ex :
Saigon le 6 Août 1919
[illegible]

Saigon — Imp. de l'Union
L'Administrateur Gérant : NGUYỄN-VĂN-CỦA